

Foia enciclopedică literară lunară.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria . . . . . 12 corone
Pentru România și străinătate . . . 17 franci

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de 3 ori ce conțin cam 150
cuvinte 6 corone: până la 200 cuvinte 8 corone
și mai sus 10 corone.

Tot ce privește foia se se adreseze la Redacțiunea și administrațiunea Revistei Ilustrate în Șoimuș
p. u. Nagy-Sajó.

Sântul Gerard

episcop și martir † 1046.

Prelucrare în traducere de Ioan Mărginean după *P. Otto Bitschnau*.

Pre la anul 1003 mai mulți călători peregrinau prin-Ungaria către Alba-Regală (Stuhlweissenburg): ținta peregrinagiului lor însă era sântul mormânt al Mântuitorului nostru din Ierusalim.

S-tul Stefan, pe atunci rege în Ungaria, fiind făcut atent asupra acestor peregrini, între cari erau cu deosebire doi tineri monachi italieni ai ordului Sanct-Benedictin, Gerard și Maurus, cari îi plăceau foarte

mult pentru buna și aleasă lor educație și pietatea lor. Pre ambii aceștia îi rețină el la sine, atât prin forțe cât și prin rugări, ca se-i fie într'ajutor la instruirea poporului său în creștinism. Gerard, carele era în etate cam de 33 ani, ceru dela rege cu tot devotamentul timp spre a se pute pregăti la acesta misiune, până când va fi încetat războiul present, și va fi sosit și concesiunea sa dela Papa. După aceea își făcu el pre pusta Beel un mic aședemânt solitar (sihastrie), în care trăi dânsul cu amicul seu Maurus șapte ani în rugăciuni, meditațiuni și în cea mai rigorosă abnegațiune. După ce pacea fu restabilită, și plenipotența sosită dela Roma, chemă regele pe ambii acești benedictini din celula lor solitară din pădure la sine și sili pe Gerard, (carele cu un sânt devotament se opunea) ca se primescă dânsul diecesa Ceanadului și se-și începă misiunea sa ca episcop în partea acesta a țerei, aducând poporul la credință creștină. Gerard poședea un talent deosebit de a cuceri cu purtarea sa evlavioasă și plină de sinceritate atragând cu respect pe păgânii incuți și dedați numai la vânat și război, așa ca ei se-l asculte cu curiositate și plăcere și ca sēmânța cuvântului dumnezeesc sē potă prinde rădăcină în inimile lor. Cu necontenită rugăciune cătră D-deu și mijlocitorea Maria imploră el binecuvântarea cerescă asupra acestor inimă, și sânta lui învățătură prinsă rădăcină în inimile credincioșilor sei și înflori în mod miraculos.

Dânsul umbla din sat în sat, er marele renume despre bunătatea inimei sale îi mergea totdeuna înainte, și stirnea în popor dorul de a vedea și auđi pre episcopul lor cel așa de amical. În puțină ani numărul celor bapșitași se înmulți preste măsură, er Gerard cu tot zêlul se îngriji pentru întocmirea și edificarea de biserici și capele cum și pentru măiestrosa sêvirșire a serviciului dumnezeesc spre întărirea cugetelor și a viețuirii creștinesc. Ca model își întocmi dânsul și catedrala sa din Ceanad, înzestrându-o cu un pompos și splendid altar al Maicei D-lui, la care dânsul în onorea bunei și înduratei Vergure celebra în fiecare Sâmbătă un Te-Deum, și în fiecare dimineță și sêra își sêvêrși el sacrificiul rugăciunei sale arhieresc. Prin o fundațiune aședă el înaintea acestui altar un vas de argint cu cărbuni aprinși, în care doi omeni bētrâni în fiecare ȃi și la fiecare oră puneau tãmăe forte scumpă. Fiésca sa iubire cătră Vergura Maria era nespus de mare. Cine-l ruga pe el de orî și ce în numele Mariei, era sigur că va fi ascultat. De câte orî amintea el singur sau pronunța în preșența lui altcineva numele s-tei Maria, el totdeuna își descoperea și pleca capul. Dela dânsul au Ungurii încă și acuma îndatinarea de-a numi și chema pe Maria »Dâna noastră«.

Neintrerupt călătorea dânsul în tot locul prin vasta sa diecesă, ca pretutindenți se vadă cum își împlinesc preoții diregătorii lor, cum sêvêrșesc serviciul dumnezeesc, și că turmei sale nu-i lipsesce ceva? Pre sermanți și morboși îi căuta cu iubire părințescă îi primea în casa sa, ba chiar și în patul sêu. Pre lângă totă obosela acesta consumătoare de puteri, purta dânsul sub îmbrăcăminte sa cea dură, o haină forte aspră de penitență, și dacă era necesitat a lăsa corpului seu o mică paușă spre recreare, atunci se retrăgea în mica sa sihastrie ca prin rugăciuni și meditațiuni sē se reimprospeteze.

Pre cât era dânsul de sever contra celor îndêrêvnic, pre atât de îndurător era el cătră cei ce se pocăeau, numai și-eși nu voea a-și ierta nimica, ci cele mai mici erori și le ispășea cu totă rigorea. Așa d. e. se umili el odată înaintea unui servitor, pre carele el îl pedepsi cu tot dreptul, însă aspru, el îngenuchind înaintea lui, îl rugă de iertare.

Cu încetarea din vieță a s-tului rege Stefan (1038) se începu un period trist pentru tinera biserică ungară. Deja Petru, cel din-

țaiu urmaș al sêu, nu mai urmărea căile Domnului, și la anul 1042 fū alungat de pe tron. Contra-regele sêu Aba lucră cu o furie crâncenă contra aderenților lui Petru și contra nobilimei îndestulindu-se numai cu favorul poporului de rënd. Acompaniat de astfeliu de cētă mersă el la serbările Pascilor la Ceanad și cu o mare comitivă întră în catedrală, cerënd dela Gerard, ca cel mai vechi episcop, se-l încoroneze. Inșe Gerard n'a fost atât de laș, încât pe acest virăș în stăpânire cu nedreptul, încă se-l și încoroneze, decî se sui pe catedră de unde ținū o vorbire forte infocată dicând: Timpul sfânt al postului mare este introdus păcătosului spre împăcare, ér dreptilor spre merit; tu însă Aba l'ai profanat prin ucideri și aștădi numai ești demn de grația ceriului. Și de ore-ce eu gata sum în tot momentul a și muri pentru mântuitorul meu, așa limba mea nu pōte se tacă, deci auđi judecata: În al treilea an domnia ta, luată prin viclenie și nedreptate, ți-se va lua erăși prin sabie, dimpreună cu vieța. Și deși Aba se amarisă forte, totuși nu cuteză a prinde pe s-tul episcop. În anul al treilea Petru îi luă stăpânirea și pre lângă acesta și vieța, însă în scurt după aceea fū și el a două oră, pentru nefidelitatea sa, prin mai marii poporului alungat de pe tron. Aceștia aleseră acum pre Andrei, o rudenie a s-tului Stefan de rege, cu condițiunea însă, ca el se abroge legea, care oprea sacrificarea deilor păgâni, creștinismul se-l oprêscă, episcopi, preoți și monachi se-i omōre, bisericile și altarele se le dărime. Andrei spre iubirea infernului își dădu învoirea. Ce nu face omul din orgoliu și poftă de domnire. Indată ce primi s-tul Gerard scire despre acesta, se grăbi încă cu alți trei episcopi la noul rege, ca prin rugări se-l misce spre a revoca desastroasa promisiune. În acesta călătorie dânsul înnopta în Giód, un sat lângă Dunăre, de dimineța își sêvêrși el îndatinata sa s-tă misă de sacrificiu și făcu celor din comitiva sa următorea descoperire dicând: »Fraților, încă astădi noi vom fi chemați la cina mielului, se murim dar cu bucurie pentru Christos, pentru a cărui împêrăție am întreprins noi călătoria acesta, apoi continuă călătoria lor mai departe; în momentul când erau se trecă Dunărea, se aruncară asupra lor, eșind din ascunđiș, o cētă de resculați, condusă de ducele Batha, cel mai înverșunat aderent al păgînismului. Aceștia atacară mai întâi carul st-lui Gerard (veđi ilustrațiunea din fruntea foii), aruncând cu petrii, apoi săriră și prinseră frânele cailor și traseră pe episcop la pământ, bătându-l cu petri, și-i înfîșeră o lance în pept până când dânsul cădând în genunchi se rugă: »Dâna nu le socoti lor acest păcat« (24 Septembre 1046).

Tot în aceeași di mai fură pre lângă o mulțime de preoți încă alți doi episcopi uciși, al patrilea însă fū scăpat prin creștinii, cari alergară într'ajutor.

Sângele acestor martiri nu se vêrșă însă înzedar; căci musttrarea de consciință mișca puternic pre noul rege și-l desceptă din timida sa adormire — tōte inimile mai nobile disprețuiau cu indignare oribilă fapta sângerosă și se alipeau erăși invederat cătră creștinism. Regele se inspăimântă, când veđū atăta omeni, cari prinseră armele spre a apăra ordinea lucrurilor introduse de s-tul Stefan; acesta faptă ne-a demustrat pe deplin mărimea culpabilităței sale, ér legislativa țerei introduse de nou vechea interdicere de a mai servi idolilor.

Cadavrul s-lui Gerard fū înmormântat cu mare solemnitate în catedrala din Ceanad, ér mai târziu transpus la Veneția, locul sêu natal, unde și astădi se venerăda în biserica Maicei D-lui din Murano.

În anul 1083 fū dânsul dimpreună cu regele Stefan și fiul sêu Emeric, declarați de Sânti.

Pe scaun.

Afară urlă vântul cu 'ntréga lui urgie,
Și fumul se adună în jur de băbătie.
De frigul cel de nópte îngheță tóte-afară;
Un verme-ajuns în sobă — se vaietă și sbiară.

Și mă cuprinde-o milă de cruda-i vâietare,
Pe pragul morții sale, de doina lui de jale
Incetul cu încetul și vaietul slăbesce,
De-odată e linisce: vieța-l părăsesce.

Mi-s'a urit cu cartea, o pun deci la o parte:
Poveste nesfârșită de drept și nedreptate
Afară vântul par'că a încetat, se plângă;
Și lampa-mă de pe masă aprópe-i să se stângă.

Pe spatele de scaun mă las cu oboselă
Și me gândesc la tóte... la sórtea ce înșelă...
In lemn s'ascunde — un verme de frig s'aibă scutire
Cenușă-i étă lemmul — și'n foc a lui perire!

Să scap am vrut odată de recea nepăsare:
M'am îmbrăcat, speranță, în visurile tale,
Se mă 'ncăldesc odată la dulcea fericire,
Cenușă ești acuma, — eu ard fără scutire.

* * *

Dar ni, se'nvêrte casa, și tóte'n jur de mine...
Icóna Maicii Sfinte spre mine par'că vine...
Și tata mă-întrébă — în inimă-mi străbate:
„Lui D-zeu preasfântul rugatu-te-ai băiate?”

Și-aud pe mama dulce: începe să i șoptesca:
„Dr, nu-l scula sermanul, ci las se odichnescă“
Și fruntea mi-o sâruta, șoptind cu pietate:
„Tu Dómnne sfinte, de-are, se-i ierți a lui pécate.“

Și uite, me cuprinde-o dulce veselie,
Și-un deget îmi arată a raiului mândrie...
Mi-se desface iute chiar bolta cea cerescă,
Curg valuri de lumină spre lumea pământescă.

Și mă desfac de trupul, ce lenș trândăvesce,
Și sufletu mi pe aripi din stea în stea pășesce...
La pragul sfânt ajunsăm, frumseța-i n'o pot spune
Cutremur mă cuprinde și — dor de rugăciune.

„La tine Dómnne sfinte, înalt a mea privire!
In mâna ta-i depusă a noastră fericire...
Un înger dulce-avut'am — unica mângăere,
Unica mea credință în sfânta ta putere!

Prin dēnsa cunoscut'am puterea ta divină
Nespusă bunătate, sfințenia deplină!
Dar' — am perdut'o Dómnne și nu-i știu nici de nume
Mereu plângând o caut — și n'o gădesc în lume...

Am învățat o Dómnne, că ești Atotputernic
Și singur poți s'ajutori pe cel ce e cucernic;
Tu îți iubesci făptura, o'mpărtășesci din bine,
Ajută-mi ca s'o aflu! Ascultă-mă pe mine!

Și se scobóră sfinte, farmecătóre cânturi
Ce dulce-s legánate prin adieri de vânturi...
Și ruga mea ferbinte ah! ved că-i ascultată,
Din zarea cea cerescă — iubita mi-s'arată.

Cu degetul mă chiamă și dulce îmi zimbește...
Și sufletu-mi ca vultur spre ea se repeșesce,
S'o-îmbrătoșez odată cu dulce sârutare —
Ca meteori din ceriuri, se ne isbim în mare.

Aprindă-se adēncul, ce dórme-'n odichnire,
Și las' se ardă marea de focul de iubire;
La cer străbată para, arđēnd întréga lume,
Și nimeni n'o se scie de-al meu și de-al ei nume!

Și ea mereu zimbesce; cu șópte blānde, line
Mă chiamă, tot mă chiamă, spre porțile divine...
Intind a mele brațe spre ființa-i îngerescă,
Când — fulger se isbesce pe bolta cea cerescă.

Și-mi pierd vederea iute, aripele mi-s arse,
Și tótă veselia, frumseța, este ștērsă...
Un tunet și-un cutremur înflorând străbate —
Și tata strigă: „Ce faci? Hai culcă te băiate!“

Tresar... și nu le aflu ființele divine,
Dar scaunul — la dracu — e îmburdad cu mine.
Aprinde tata lampa — și fruntea mi'umflată,
„Ei, nu visa băiate pe scaun — nici odată.“

Oradea-mare 1899.

Alexandru Aciu.

Puncte fundamentale referitoare la magnetism, hipnotism și spiritism.

— Continuare și fine. —

XIV. Nu aparține medicilor dreptul de a decide chestiunile referitoare la magnetism etc.?

Răspundem negativ, fiind-că fenomenele, ce le presintă aceste stări extraordinare sunt de un gen mixt și complicat, la examinarea cărora pre lângă medic trebuie se întrevină negreșit și fiziologii, filosofi, teologii, moralistii, sociologii și legislatorii.

Fiind-că științele nu se pot opune între dēnsele, și nu-și contradic una alteia, și fiind-că științele de o clasă superióră, adecă de principii mai sigure și neresturnabile — sunt acelea, cari trebuie se decidă în chestiuni de gen mixt și complicat, urméză cu necesitate, că în tóte chestiunile referitoare la magnetism, hipnotism

și spiritism, nu medicii trebuie se decidă în ultima analiză și apelațiune, ci moralistii și teologii, pentru-că între tóte științele principiele moralei și ale teologiei sunt cele mai sigure și infabill, pre când din contră, medicina, între tóte științele naturale e cea mai nesigură și mai supusă la erori și înșelăciuni.

La aceste va obiecționa cineva, că moralistii și teologii nu sunt nici fiziologi, nici medici, ca se pótă judeca despre atari lucruri.

Răspundem: 1. Dacă acésta obiecțiune ar avea valóre și în contra teologilor și moralistilor, ar avea valóre și în contra medicilor și fiziologilor, din cauza susamintită, fiind-că adecă feno-

menele magnetice, hipnotice și spiritistice se țin nu numai de domeniul fiziologiei și medicinei, ci și de domeniul filosofiei, teologiei, moralei, sociologiei și legislației, și așa atât medicii cât și fiziologii nu sunt nici filosofi, nici teologi, nici moralisti, nici sociologi, nici legislatori.

2. Pentru-că atât medicii cât și fiziologii nu numai că nu au dat vre-o explicație științifică în ore care mod satisfăcătoare despre aceste stări și despre fenomenele lor, ci ce e mai mult, toți medicii și fiziologii de adevărat merit și de adevărată faimă, și chiar faimoși doctori magnetizatori și hipnotizatori mărturisesc franc, că aceste stări cu suprindele lor fenomene, nu numai nu se pot explica cu principiile și cu datele științei medicinale, ci de cele mai multe ori se află în opoziție evidentă cu știința medicală.

3. Pentru-că teologii și moralistii catolici pot se fie destul de versați în fiziologie, în patologie și în alte ramuri de știință medicală, fără ca spre acest scop se fi de lipsă a avea diplome de doctori în atari materii. În realitate: Părintele Franco a tratat chestiunea hipnotismului ca teolog și fiziolog foarte profund, fiind publicat opusculul său întreg în renumitul periodic spaniol de medicină: *El Sentido Catolico en las Ciencias Medicas*; și doctorul De Fonty de Boter, traducătorul său, vorbind despre Părintele Franco dice că e: »un fiziolog și naturalist faimos, și în același timp un teolog de mare valoare între moderni« (Prolog p. VI).

De altă parte citind articlii publicate de »Civiltà Cattolica« periodic italian, redactorii cărui toți sunt preoți, în fasc. din Maiu, Iunie și Septembrie 1892, cu privire la extravaganta teorie a stimulului sau instigației, teorie scosă la ivelă de unii medici spre a explica fenomenele hipnotice, citind acești articlii, dic, ori și cine se va putea convinge și va vedea cu câtă vastitate și profunditate de știință se tractează chestiunile cele mai grele de fiziologie. În urmă e sigur, că clarissimul Doctor Rinalei (medic italian) nu ar fi trimis redactorilor celui mai renumit periodic italian, condus de preoți: »La Civiltà Cattolica« programa tipărită a unui studiu vast făcut de dânsul asupra grelelor chestiuni relative la fiziologia creierilor, dacă nu ar fi ținut în mare stimă știința și competența acestor preoți în atari materii.

XV. Condamnat-a biserica magnetismul etc.?

Nu încapă nici o îndoială, că aceste practe superstițioase au fost condamnate de biserică, nu numai în forma lor evident magică și negromantică de spiritism, ci și în cealaltă de magnetism, mesmerism, somnambulism magnetic, hipnotism și Braidism, pentru-că în substanță toate acestea sunt unul și același lucru, după-cum am demonstrat în punctul prim. Pre lângă reprobarea și condamnarea acestor practe superstițioase din partea întregului episcopat catolic al antice și noiei lumi, însuși sântul scaun apostolic al Romei le condamnă pentru prima dată în anul 1840, apoi din nou în anul 1841, asemenea în 1847, și în fine în un mod mai clar și mai explicit le condamnă în 1856, când Piu IX. prin un decret al congregației sântului oficiu condamnându-le de nou le declară practe neiertate, eretic înșelătoare și foarte funeste în privința onestității moravurilor, escitând grija pastorală, paza și zelul tuturor episcopilor spre a stârpi în mod eficace un rău, care aduce cu sine atâta daună religiunii și societății civile.

De însemnat e, că biserica a pronunțat și escomunicațiune în contra acestor practe superstițioase. De sigur ignoranța de multe ori escusă de a căde în escomunicațiune, după-cum observă cu tot dreptul P. Franco în opusculul său »Spiritele întunerecului«; cu toate aceste adaugă acest ilustru scriitor, profesarea teoretică a doctrinelor, adecă consultarea spiritelor, fie direct, fie indirect prin alte persoane, cari se ocupă cu atari practe, acesta procedură învâlvă în sine un păcat de apotasiă sau cel puțin de eresă manifestată prin un act extern, ceea-ce constituie primul dintre delicturile pedepsite cu escomunicațiune (escomunicatio major), rezervată în mod particular ponteficului suprem.

De alt-cum fie-ne permis a observa în acesta privință, că nici nu erau de lipsă aceste condamnări explicate a sântei biserici pentru faptele din chestiune, pentru-că ipso-facto aflăm condamnat de biserică ori ce sistem filosofic, religios sau moral, care se opune dogmelor credinței catolice, cum e în realitate cazul doctrinei spiritismului în toate gradurile și numirile de magnetism, somnambulism, hipnotism, etc. între cari numiri, spiritismul nu e altceva — scrie P. Franco — decât magnetismul adus la ultimul său efect diavolesc.

În realitate spiritismul negă dogma Sântei Treimi, divinitatea Domnului Christos, dogma păcatului original, dogma liberului arbitriu al omului, eficacitatea sacramentelor, infernul etc.

Deci un copil, care a învățat cathechismul, e în stare a condamna numai decât aceste practe superstițioase cu doctrina lor periculoasă, ca lucruri cu totul tot contrarie învățăturilor credinței, și prin urmare ca lucruri desăvârșit contrarie binelui individual și social, temporal și etern al omului.

XVI. Așa dară nu e iertat în casuri de morbi a recurge la practele magnetismului, hipnotismului și spiritismului?

Acastă nici decum nu se poate permite, pentru-că e păcat foarte mare a recurge la practe superstițioase și la operațiuni magice în ori ce cas al vieții. Pentru aceea Sacra Penitențiară din Roma, consultată în acesta privință la anul 1841 despre usul magnetismului adus la ivelă sub numirea de hipnotism sau Buidism, reprobă și condamnă atare practe, reinoid aceeasi condamnare și prohibițiune încă și mai sever în anul 1856.

La aceste adaugem, că dacă D-deu în legea veche orea sub pedepse foarte severe practele magice, cu mult mai tare trebuie se le condamne și se le oprască în legea nouă care, — după cum e știut — e cu mult mai sântă și mai perfectă decât cea antică.

De alt-cum cu privire la morburile de observat, atât pentru morboși și familiile lor, cât și pentru medicii, că dacă morbul din firea sa e de atare natură, încât pentru a fi vindecat se recere un miracu, diavolul pre lângă totă știința sa nu-l va putea nici decum vindeca, pentru-că nu e în stare se producă *adevărâte minuni*, fiind-că acesta numai D-deu o poate. Dacă însă morbul e din natura sa curabil, diavolul, a cărui cunoștințe întrec cu mult totă știința omului — poate să-l vindece, dacă D-deu o permite acesta, însă e de reflectat, că diavolul din ura neîmpăcată față de D-deu și de omenii, nu va face nici odată omului nici cea mai neînsemnată binefacere, fără de intențiunea sa fixă și nemutabilă de a-l dăuna în bunătați de un ordin cu mult mai superior. Astfelu binefacerea, care ar primi-o omul în cazul acesta cu privire la sănătatea corpului, s'ar înșchimba pentru dânsul în o răutate de o importanță cu mult mai mare decât sănătatea și decât însăși viața. Pre lângă aceste e bine să se știe, că *resultatele* obținute prin mijlocirea acestor practe superstițioase în curarea morburilor *au fost foarte puține* și de multe ori *nesigure*, după cum mărturisesc clar însuși Dr. Richer, pre lângă tot entuziasmul său pentru hipnotism. În fine persoanele — cari se simțesc ispitite de a se servi de magnetism și spiritism sau de practe superstițioase similabile în casuri de morburile — se-și aducă bine aminte și se-și țină prezente înaintea ochilor teribilele urmări pentru însăși sănătatea corporală și se considere și faptele de cuprinderi drăcesci, întemplate câte odată în urma usului acestor practe în vindecarea morburilor diferitelor persoane morboase, cari au recurs la atari mijloce de vindecare.

Concluziune.

Din cea-ce s'a discutat și demonstrat până acuma — deși foarte pe scurt și fără a da teoriilor dezvoltare mai estinsă, pre lângă toate aceste lectorul și-a putut forma o idee destul de exactă despre adevărata natură a magnetismului, hipnotismului și spiri-

tismului, poate cunoaște adevărata cauză a fenomenelor lor surprinzătoare și teribilele efecte ce pot deriva omului din toate punctele de vedere, pentru viața temporală și pentru viața eternă. Din cele espuse s'a putut vedea cu cât drept numiam aceste stări extraordinare cu detestabilele numiri de *satanice și moderna magiă*.

Da, nu rămâne nici umbră de îndoială: aceste stări extraordinare cu anomalie și fenomenele lor surprinzătoare, — fie oricare numirea ce li se dă, de magnetism animal, de Mesmerism, somnambulism magnetic, hipnotism, Buidism sau spiritism, — aceste stări — dic — nu sunt altceva decât operațiuni magice și diavolescă, simile cu cele observate în cea mai îndepărtată antichitate și continuate în decursul seclilor până în zilele noastre.

Pentru mai ușoară înțelegere reepilogăm principalele rațiuni, cari probază în mod evident un atare adevăr.

1. *Natura intelectuală a principiului care lucrează*: adevăr recunoscut și mărturisit mai mult sau mai puțin explicit — chiar de faimoși magnetiști ca Dr. Deslon, primul învățacel a lui Mesmer, Dr. Doppelt, baronul di Manvetz, Dr. Teste, Faria, Ragazzoni, baronul Du Potet, Ennemoser etc., dîcînd pentru aceea cu tot dreptul M. Bertrand și M. Gauthier — erau faimoși magnetizatori — că fenomenele magnetice se efectuează »prin voința și chiar în contra voinții omului.« Așa încît acest principiu *intelectual*, care lucrează în aceste stări, neputînd fi omul, nici D-deu, nici vre-un legat divin, urmează cu necesitate, că trebuie se fiă principiu sau spiritul răutății, adică diavolul.

2. *Caracterul răutăcios a principiului care lucrează*: ceea ce se cunoaște imediat din morburile grele și nenumărate, ce le cauzează în persoanele, cari se supun la aceste practici; din miile de înșelăciuni și iluziuni ce le cauzază; din simpatie puternice, ce le produce între cei ce practică și între cei ce se supun la aceste practici; din principiile filosofice și morale, ce le inculcă, din opusețiunea puternică ce o manifestă la toate adevărurile și practicele bisericii catolice, în fine din numărul imens al nebuniilor și sinucidelor ce le cauzază. De unde ușor se deduce, că nefiind posibil a atribui acest caracter de răutate spiritului omului, și cu mult mai puțin spiritul lui D-deu sau a vre-unui legat divin — trebuie se-l atribuim intervenirii spiritului răutății, adică diavolului.

3. *Imposibilitatea absolută a ori-cărei alte explicări*: ceea ce rezultă clar din studiul și din analiza diligentă și exactă a tuturor ipotezelor și supozițiilor făcute pentru explicarea fenomenelor amintite; din sistemele opuse și contradictorie ale scriitorilor, cari și-au propus a le explica în mod științific, și în fine din sincera mărturisire a tuturor medicilor și filosofilor de conștiință și chiar a unor magnetizatori și hipnotizatori renumiți, cari declară, că fenomenele aceste nu se pot explica principiile științelor medicinale. Singur acest fapt ne dă un argument puternic, pentru că nu putem trage la îndoială, că aceste stări — despre cari vorbim — și fenomenele lor surprinzătoare trebuie se procedă dela o cauză, și doctrina catolică despre întervenirea diavolului e unica care ne adevărește *caracterul intelectual și răutăcios* a principiului care lucrează, precum și anomalie și fenomenele surprinzătoare ce le produce.

4. *Perfecta asemănare a fenomenelor magnetice și hipnotice cu fenomenele cuprinderilor diavolescă*: observațiune făcută nu numai de toți scriitorii bisericesci și doctorii catolici, ci și de magnetizatori faimoși ca Deleuze, Faria, Teste, Puységur, Azam, Du Potet etc. Pentru aceea marele *Dictionair des Sciences Medicales* vorbind despre faptele praeternaturali, cari se întîmplau la S. Medard în Paris pre mormîntul infocatului Jansenist Pâris, observă că: »Fenomenele magnetismului și cele ce le presintă cuprinderile diavolescă sunt identice cu cele ale convulsionarilor (Janseniști), nu numai pentru asemănarea cea mai perfectă, ci și pentru cauza,

ce le determină, etc.« Astfel nu trebuie se ne cuprindă nici o mirare despre ceea ce scrie Deleuze, citat de De Mirville, că adecă: »toți somnabulii cari se lasă liberi în crize, afirmă că sunt iluminați și asistați de o ființă, ce le e necunoscută».

5. *Analogia perfectă a fenomenelor magnetismului etc. cu faptele miraculoase a tuturor seclilor*: analogia recunoscută și mărturisită erau de înșiși magnetizatori, hipnotizatori și spiritiști. În realitate Du Potet mărturisește a fi aflat în magnetism: »procedura adevăratei magii« și același autor vorbind despre o atare descoperire se întrebă înfricat, că ore se fie lucru înțelept »a deștepta spiritul lui Pitone și a învăța pre omeni, unde repausază dînsul« (După limbajul Sîntei scripturii spiritul lui Pitone însemnă spiritul diavolului, cu ajutorul căruia se făceau în antichitate divinațiunile și se pronunțau oracolele) adaugînd după cuvintele aceste atît de momentose: »Un instinct secret, propria mea conștiință îmi strigă, că eu făceam rău ocupîndu-mă cu atari lucruri« (Journal du magnetisme t. VIII p. 260). Dr. Feste, asemenea faimos magnetizator, scria în privința acesta: »Magia și magnetismul sunt doi termeni, cari trebuie se aibă pentru noi aceeași însemnare« (Cit. de Des Mousseaux: La Magie a XIX Siècle p. 385.)

Cahagnet, unul dintre patriarhii spiritismului a dis: »Ce mă împoartă, că acesta sau acela Negromant din India sau din Egipt, are puterea de a cerca umbrele celor morți, de a vindeca un moribund, sau de al produce în o persoană? Nu posed eu aceeași putere de a evoca morții? Nu pot eu chiar așa vindeca morburile și nu pot eu cauza în persoane efecte bune sau rele după placul meu? (Cit. de Sardá y Salvany Lo Spirit p. 54).

6. *Sentințele date de biserică cu privire la magnetism etc.*, sentințe cari mai curînd sau mai tîrziu nu puteau lipsi, de a eși la ivelă, fiind că atari chestiuni ating »sacrosanctele interese ale religiunii și moralei« după cum se exprimă cu tot dreptul »La Civiltà Cattolica«, (Ser. III Vol. 7 pag. 589) cunoscut fiind la ori care e în curent cu științele moderne, că toate absurditățile și toate delierele pernicioase filosofice și religioase ale lui Hegel, Schelling Fichte, Lerminier, Leroux, Krause, Ferrari etc., își află echo și sprijin în doctrinele eșite la ivelă din școlile magnetice și spiritistice.

7. *Declarațiunile făcute prin virtutea lui D-deu de însași spiritele*: declarațiuni întemplate de mai multe ori, de cari s'a servit D-deu spre a converti mai multe suflete Marchisul De Mirville în opul său *Question des Esprits* și în altul *Des Esprits Memories Adressis aux Académies* referesce diferite fapte de acest gen și în o epistolă scrie cum spiritul unei mese, care spirit de mult dîcea că e sufletul unei muieri morțe de 39 ani, în fine declară că e spiritul răutății, sau diavolul, care rotînd masa voia al înșela, adaugînd că D-deu l'a obligat să se manifesteze.

Aici amintim din același op răspunsul dat de spiritul unei alte mese, la un abate imprudent din Franca, care nu voia să recunoască pre diavol de agente misterios a surprinderilor magnetice și spiritistice: »Eu sum diavolul« dise în o anumită circumstanță spiritul rău, »și tu ești un preot rău, care cauți a cunoaște secretele lui D-deu«. (pag. 171).

Acelaș autor referesce un dialog în care spiritul răspundea în limba hebraică și declara între altele, că el era diavolul și că ora în care suferia mai mult era cea dela miezul nopții.

Ponderînd bine toate argumentele aceste, evident deducem, că aceste stări extraordinare sunt operațiuni diavolescă și că aceste stări extraordinare împreună cu fenomenele lor surprinzătoare formeză în realitate *moderna magiă*.

(După studii italienești)

LA ST.-GEORGIU.

SUVENIR DE CĂLĂTORIE.

Reproducerea ilustrațiilor este interzisă.

Băile dela *St.-Georgiul românesc* sunt atât de cunoscute publicului românesc, încât a merge la acele, a pune apoi pe hârtie suvenirile acelei călătorii pare nu superfluu, dar chiar necesar.

Pentru călătorii din România tura cea mai directă este: Brașov—Kocsárd—Bistrița; pentru cei cari vin dinspre Pesta linia mai directă este: Budapesta—Oradea-mare—Cluj—Bethlean—Bistrița.

Atât dela Bistrița (preste așa numita »măgură«) cât și dela Bethlean (preste Năsăud) călătoriul e avisat a merge mai departe cu trăsura. Dela Bethlean poate continua calea pân' la Bistrița cu trenul (atunci nu vede însă Năsăudul) și de acolo cu trăsura.

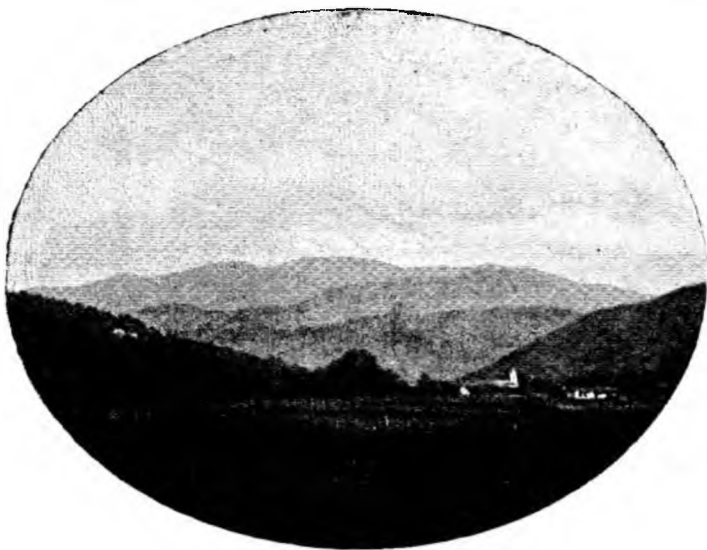
Eu am mers cu bicicleta din Cluj până la Șoimuș, unde-mi petrecui una din cele mai plăcute zile ale anului acestuia. De acolo apoi preste Bistrița la Năsăud.

Năsăudul presintă călătoriului un opid românesc cu edificii frumoase, biserică gr.-cath., gimnasiu, școlă elementară etc. și o poziție sănătoasă. Calea mai interesantă aici se începe.

Pornind din Năsăud percurgem »valea Someșului mare« de-a lungul. Trecem prin comuna estinsă *Rebrișóra*, în curând ajungem la »podul Rebrei mari« pre sub care trece un riușor de munte

Abia părăsim podurile acoperite dela Ilva-mică, calea este foarte romantică; în dreapta deluri uriașe, la pôlele lor drumul, lângă el Someșul și lângă acesta alt zid de munți înalți. Suntem la începutul »strimturilor« Sânt Georgiului (v. ilustr.).

Calea se strimță, ba începem a crede că nu vom afla calea a eși dintre acești munți, cari par a ne strînge între ei, un aer îmbalzat și plin de miros parfumat ne aduce vântul lin ce ne bate în față. Deodată drumul face o întorsătură, strimtura a dispărut și o vale largă încununată cu munți mari, înalți, pleșuvi ori cu păduri de brați seculari ni-se presintă ca în o panoramă fericită. Înaintea noastră stă comuna *St.-Georgiu*, una din cele mai frumoase comune de munte, așezată lângă riul Someșul mare, între o mulțime de munți cu păduri de fag și brați. Numărul locuitorilor este peste 2000, toți români sănătoși. În sat este o biserică greco-catolică foarte frumoasă și spațioasă, zidită din piatră. Corul plugarilor și al fetelor din sat cântă în fiecare Duminecă. Oficiul postal, stațiune telegrafică precum și farmacie în comună. Să mai află în localitate o școlă primară superioară românească cu 4 clase și cu o școlă de pomărie foarte bine cultivată. În nemij-

Muntele Heniul la pôle cu comuna Ilva-mică.

Strimturile St.-Georgiului.

Rebra (după comuna Rebra mare situată în stânga) și aici vedem munții dela *Parva* (Lunca vinului). Pre un drum bun continuăm calea și ajungem în comuna *Feldru*, devenită atât de vestită prin memorabilul și caracteristicul »măcel«, care avu loc aici între popor și jendarmerie.

Eșind din comuna Feldru calea este una dintre cele mai romantice. Șesul dispare, deluri colosale încunjură valea îngustată și din ce în ce ne băgăm mai afund între deluri uriașe. Ajungem la comuna *Ilva-mică*, unde în dreapta ca o panoramă ni-se deschide priveliștea minunată ce ne-o oferă »muntele Heniu« a cărui ilustrație o avem aici.

Dealul Borcutului.

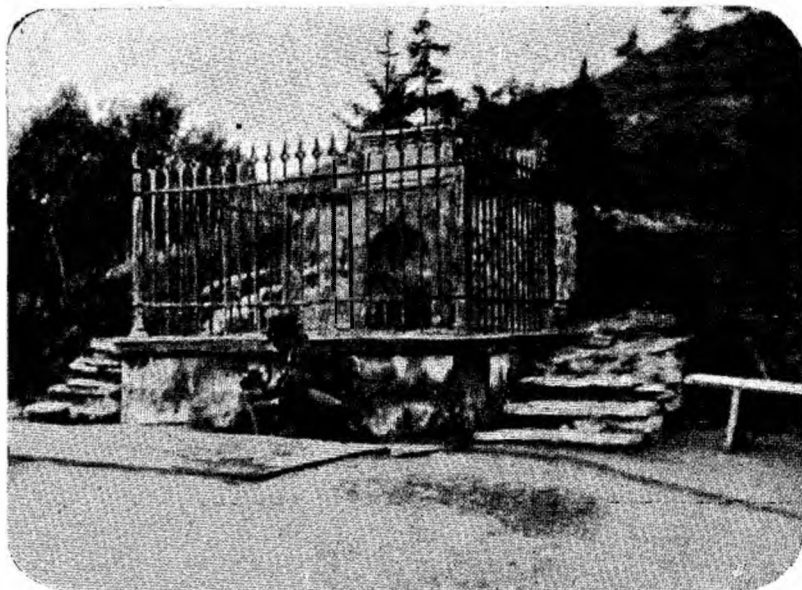
locită apropiere a satului, spre nord. lângă Valea Borcutului sunt situate băile. Privind de la porta pe care intrăm în complexul băilor, observăm un dél înalt, de formă conică, compus din tuf calcaros, acoperit cu fel de fel de arbori, între care foarte mulți brați, numit »délul borcutului.« la pôlele căruia se află statua »Hebe« simbolul zeiței Hebe, zeița tinereții, fiica lui Zeus și Hera, păharnica mesei deesci, antecesora lui Ganimedes. Reuniunea pre acțiunii care ține în arândă scaldă precum și apa, toate poartă numele »Hebe« numele scaldei.

În vârful délului se află un chiosc, ce e drept cam vechiu, dar din care ni-se desvălesce o panoramă mărețată (v. ilustr.).

Cam la jumătatea delului se află *isvórele minerale*, a căror vedere ni-o presintă ilustrațiunea primă pe pagina acésta.

Decedatul meu unchiu, Dr. A. P. Alexi fost profesor gimnazial în Năsăud¹⁾ declară apele de St.-Georgiu ca: *alcalino-muriatice*. După analiza chimică apa isvórelor din St.-Georgiu, cantitatea substanțelor solide, disolvate în apa din isvórele 1 și 2 comparându-o cu alte ape vestite din străinătate ia locul între cele de la Vichy și Bilin.

Renumitele ape dela Fachingen sunt întrecute de apele dela St.-Georgiu, chiar din cauza conținutului considerabil a acestor substanțe.

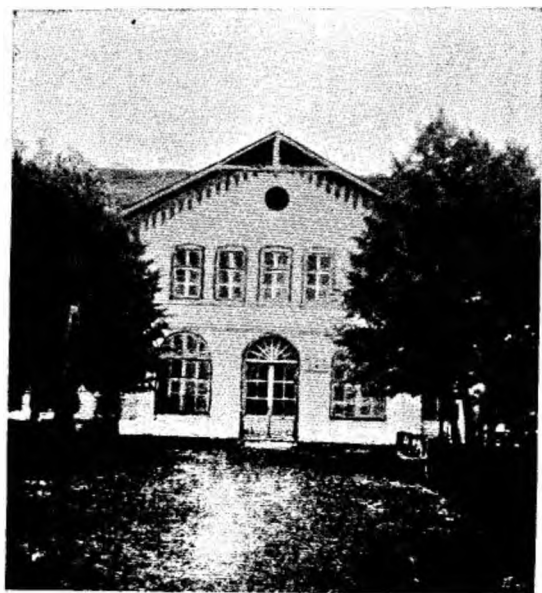

Isvórele principale.

Cele mai frumoase distracții însă sunt excursiunile, ce se fac în unele localități din apropiere cum e d. e. *Rodna veche*, *Anieșul* (sau *Dombhát*).

Cele mai plăcute sunt însă excursiunile făcute la *Valea-vinului*, o localitate situată într'o vale îngustă, jur împrejur încunjurată de munți, ai căror piscuri adeseori sunt ascunse în nori. Un drum bun, duce la Valea-vinului, pe lângă riușorul repede numit *Isvorul* cu apa lui neagră din cauza deosebitelor substanțe ce le aduce dela spălătorele minelor de argint și plumb.

La dreapta și la stânga se ridică cöste stâncöse, cu poien pline cu flori séu brădet verde.

Hotelul „Hebe“.

Scalda rece.

Conținutul de clorură de sodiu, întrece conținutul celor mai multe ape. Iodul — deși în mici cantități, — face ca apa dela St.-Georgiu se esceleze față cu celelalte, de óre-ce numai în apele dela Vichy s'a mai găsit o cantitate de tot mică.

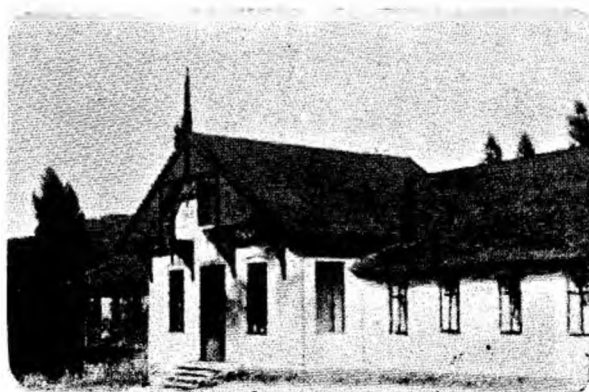
Analisa chimică ne spune, că apele de St.-Georgiu conțin materiile înșirate în tabela 1 pe pag. următoare.

Temperatura apei dela St.-Georgiu este de 11° C. (vara) și 12° C. (în Octombrie). Cantitatea apei — din cele 5 isvórele dela St.-Georgiu măsurată de Dr. Alexi, — este cea notată în tab. 2 pe pag. următoare.

Apa abundanță nutrește două băi, u.a. caldă, alta rece. Atât una cât și cealaltă sunt stabilite în edificii nouă provădute cu toate conforturile moderne. Pentru óspeți stau numeroase odăi la dispoziție și un hotel frumos (Hotel Hebe) provădut cu o sală foarte spațiosă pentru petreceri.

Deși la băile dela St.-Georgiu viața este în general liniscită totuși póte omul afla petreceri și distracții destule, dacă cercă.

Diminéta dela 6—8, cântă musica la isvórele de sus, ér séra dela 6—8 óre, când musica cântă la fântána principală, se dansează afară, în aerul curat, pe podéla naturală, curată și tare compusă din tuf calcaros. Aprópe în fiecare Duminecă este bal séu concert.

Scalda caldă.

Panorama se schimbă la fie-care cârligătură a drumului, ér înainte noastră se ridică falnic piscurile pleșuve ale *Ineului* și a altor munți înalți.

*

Încă câteva vorbe despre bólele a căror vindecare este posibilă cu ajutoriul acestor ape escelente:

Decedatul profesor *Dr. C. Sigmund* dela universitatea din Viena, într'o scriere a sa despre apele minerale ale Transilvaniei, recomandă apele dela St.-Georgiu ca escelente pentru următóarele bóle: febrele învechite, infarstele de splină și ficat, debilitățile funcțiunilor organelor digestive, ale debilităților intestinale, ale hemoroidelor, ale blenorhoelor și ale catarelor de uterus, catarele cronice de plămâni, petrile din beșică și rărunchi, scrofulele, tot felul de debilitări nervóse, hypochondria, hysteria, anomalii de menstruație etc.

Cunosc casuri când aceste ape au făcut chiar minuni: un tiner din Bistrița a mers la scaldéle din St.-Georgiu cu cârja; abia își putea clăti piciórele de podagră. În finea curei, acelaș tiner fugea la vênat prin pădurile St.-Georgiului. Dl N. D. Miloșescu, carele cu morbul seu de ficat ședuse mai multe verí în Carlsbad fără a simți măcar ameliorarea bólei, în o singură vară și-a recăștigat pe deplin sănătatea; și drept recunoscintă comandă o piatră

¹⁾ „Die St.-Georger Säuerlinge“ von Dr. A. P. Alexi.

de granit și cu inscripția „Isvorul tămăduirii“, o întepeni pe frontul fântânelor principale. Ba edă: »Ca recunoștință pentru vinderea bólei de ficat ce am avut, am publicat acésta cărticică cu cheltuéla mea spre a fi de folos și altor suferinđi« o broșură se-

parată despre aceste băi¹⁾. Ba 3 oficeri, cari îndedar au cheltuit pre la băile din Carlsbad și cari asemenea aici s au tămăduit »spre recunoștință« în totă vară vin la aceste isvóre baremi pre 2—3 ȝile.

Tabela 1.

Numele materiilor constitutive după analiza profesorului universitar Dr. Ludwig	Isvorul Nr. 1.	Isvorul Nr. 3.
Temperatura după Celsius	12.5 ^o	13 ^o
Carbonat de Natriu . . .	34.570	32.393
Carbonat de Lithiu . . .	Urme bine descoperite	Urme
Carbonat de calciu . . .	18.219	18.489
Carbonat de Magnesiu . .	5.219	5.310
Carbonat de fer	0.154	0.142
Clorura de natriu	24.880	26.247
Clorura de caliu	3.353	2.840
Brom Natriu	Urme bine descoperite	Brom descoperit
Acid silicic	0.540	0.512
Suma substanțelor fixe la 10.000 părți apă	86.935	85.933

Ecă pre scurt un loc unde omul morbos își află sănătatea, cel sănătos loc de petrecere ér turistul, biciclistul, amatorul naturei: o panoramă minunată, variantă, aer sănătos și lume românească.

Tabela 2.

Numărul isvorului	Litre în 1 óra	Litre în 24 óre	Hectolitre în 24 óre
Nru 1	994.20	23860.80	238.608
Nru 2	177.00	4248.00	42.480
Nru 3	443.40	10641.60	106.416
Nru 4	108.10	2498.40	24.984
Nru 5	76.53	1836.72	18.367
Total	1799.23	43085.52	430.855

Cantitatea apei celor 5 isvóre este deci de 430 hectl. pe ȝi.

Nițiu.

¹⁾ Băile alcalino-muriatice dela St.-Georgiul român. — Tergu-Jiu 1897.

Nebuna.

*E nópte 'ntunecósă . . . „Linișteá“ dómna nopței
Cu negrele ei aripi se lasă pre pământ —
Prin geamurile sparte și prin țifina porții
Se-aude numai vântul cu gróză șuerând!*

*Cineva țipă jalnic pe-o casă solitară
Er țipetu-i se-aude în nópte fioros . . .
Și-cum încetă érași liniște e afară . . .
O stea din ceriuri cade, alunecă în jos!*

*In casa solitară de vremuri învechită
Pe-un așternut de paie, de bóla-ngălbinit
Se sbate copilașul — ér mama lui iubită
Veghiază lângă patu-i cu ochiu-'ncrement.*

*De-odată în linișteá cea tainică a nopții
Saude-o tusă sacă, un gemet cu fior
Copilu-'nct se stânge sub mâna rece-a morții,
Er sufletul lui candid pre ceriuri își ia sbor.*

*Er mama? . . . împetrită rămâne-n nemișcare,
De-odat' apoi erumpe în răs nebun, bizar,
Er ochii ei sélbatic lucesc cu-'nfiórare . . .
In turn s'aude ciasul, bátând încet și rar.*

*La debílele rađe a lunei mama-alérgă,
Cu ochii roși de sânge, cu pèrul despletit,
Alérgă preste câmpuri, alérgă nóptea 'ntrégă,
Nu plânge, nu suspină, căci vai: a nebunit.*

Emilian,

Cum se fotografăm.

(Urmare).

24. Scaldá de platină.

Mulți autori recomandă tractarea copiilor cu platină, fără a le aurí.

Procedura e următórea: Spălând copia bine o punem în scaldá următóre:

Aqua destillata	1000 gr.
Kalium platinchlorür	1 gr.
Sare comuna (chem. curată)	1 gr.
Cremor tartari	0.5 gr.

Acésta trebuie conservată în întunec sau învêscută bine în hârtie neárá.

După ce am pus-o aici se schimbă érași colórea în mai multe rënduri. Putem considera procedura ca finită când are o

colóre sur-violetă, ceea ce durează cel mult 1—6 minute (după cum e de prospétá scaldá). După acésta o spălám și o fixám în scaldá fixativă descrisă în paragraful 23, unde copia va primí un colorit brun întunecat forte frumos. După acésta spălám cu fundament și uscám cum am vèđut în paragrafií antecedenti.

25. Lipirea, satinarea și retușarea copiilor.

Dupăce copia este uscată pe deplin o tãem cu un cuțit bine ascuțit și cu ajutoriul unui leneal astfeliu, ca să aibă formatul ce dorim; (pentru comoditate ne putem folosi și de un șablon de sticlă) apoi o lipim pe cartă (carton) din hârtie grósă, fie simplă, fie cu ornamente etc. E consult a folosi la portrete: cartóne albe cu cante aurite; la grupe: cartóne surii, vinete sau brune;

la peisagiuri: cartone cu ornamente. — Altcum alegerea cartonului depinde de gustul amatorului și de la subjectul fotografiei.

Lipirea o facem întrăbuințând următorul clei:

Mestecăm 50 ccm. apă cu 50 gr. *năsprălă* (albă, curată) până s'a disolvat pe deplin; apoi înferbântăm în o oală poleită (șmălțuită) 600 ccm. apă și când acesta fierbe, turnăm soluțiunea de năsprălă în ea și o mestecăm bine. Acesta se poate folosi cu succes escelent îndată ce s'a răcit. Deoarece însă se acrește curând, e foarte consult a aduna mai multe copii și a le lipi cu aceeași ocaziune ca să nu se predeze mult clei.

Cu cleiul astfel pregătit obducem dosul copiei, apoi o punem pe carton, o acoperim cu o foie de hârtie de filtrat și o netezim cu o mână de la mijloc către laturi, că eventualele beșicuțe de aer, ce s'ar fi ascuns între carton și copie, să fie delaturate. —

Mulți amatori iubesc copiele *satinat*, adică înzestrate cu o suprafață *forte scilpicioasă*; deși adă astfeliu de copii nu mai au mare trecere, deși viitorul este al fotografiilor »matt«, totuși am aflat cu cale a descrie satinarea copiilor pe scurt.

Satinarea se face sau cu ajutorul unei mașine de satinat după lipire, sau cu ajutorul unei table de sticlă înainte de lipit. Fiindcă amatorul sigur va dori ca să cheltuiască cât mai puțin, mă restring la descrierea modului ultim.

După ce copia este uscată pe deplin, o muim puțin de nou în apă curată, apoi luăm o sticlă plană *poleită bine* (e foarte bine dacă cumpărăm una anume pentru acest scop) o spălăm întâi cu apă apoi cu spirt până e absolut curată, apoi o obducem *forte puțin* (cel mult 2—3 picuri) cu soluțiunea următoare:

Benzin . . . . . 100 ccm.

Ceră albă . . . . . 1 gr.

cu ajutorul unui pământug de vata, și o frecăm bine cu o bucată de flanel môle. Sticla astfeliu poleită o băgăm în apă, acolo băgăm și copia deja muetă și sub apă așezăm copia *cu partea sensibilă către sticlă*, o netezim bine ca să se lipescă într-o formă de sticlă, apoi o scotem afară și așa *lipită de sticlă* o punem să se usce. În cele mai multe cazuri, dacă s'a observat curățenia cea mai mare și am poleit *pe deplin* sticla: copia sare când e pe deplin uscată de sine de pre sticlă: dacă acesta nu se întâmplă, atunci cu ajutorul unui virf de cuțit deslipim puțin un colț al copiei, de care apoi cu băgare de samă o putem trage jos. Dacă ici sau colea rămâne lipită, e dovadă că sticla nu am curățit-o și nu am poleit-o de ajuns. Copiele astfel tractate au un lustru de tot frumos, par a fi obduse cu un strat subțirel de sticlă. — Dacă voim ca copiile care sunt făcute pe hârtie lustruită să aibă o aparință fără lustru, procedura e aceeași, cu aceea deosebire, că în locul sticlei poleite, folosim una »matt«.

După ce copiele le-am lipit, fie satinat, fie nu, le privim cu de-amănuntul dacă nu au erori: d. e. puncte luminose, șgărieturi, etc. Dacă aceste erori nu obvin, fotografia e gata; dacă însă obvin, atunci trebuie rețușate.

Retușarea se face cu ajutorul unei penel fin și cu întrăbuințarea colorilor de albumină, cari uscându-se au acelaș lustru ca însăși copia.

Și aici repet ce am dis mai sus (paragraful 18): *retușarea e numai remediul ultim*; atențiune, curățenie, observarea strictă a instrucțiunii: vor aduce pe amator în plăcuta pozițiune a nu se folosi de rețușare decât numai în foarte rari cazuri.

Hârțiile matt e mai ușor a le rețușa fiind fără lustru; aici ne folosim de colorii aquarele, a căror manipulare e mult mai ușoră. —

26. Platinotypia.

Până aici am vădut procedura cu carea putem face fotografii pe hârții sensibile *celloidin* și *aristo*, obținând o colorie neutrală numită fotografică. Acesta colorie ărecând era privită, pentru o fotografie bună, ca ceva necondiționat; adă însă fotografii buni încep a părăsi acesta și a se nisui într-o aceea, ca fotografiile se

aibă o colorie hotărîtă, fie brună, sură, neagră etc. Cu ajutorul *Platinotypiei* suntem în stare a obține o colorie neagră frumoasă, parcă ar fi un desen escelent cu creonul.

Deși procedura acesta nu e ușoră, fiindcă adă este foarte des usată de o parte, ăer de altă parte fiindcă obținem rezultate escelente, pe scurt voiă a o descrie, ca cei ce ar avea plăcerea, să o potă esecuta.

Hârția sensibilă pentru acest scop se numesce *hârția de platină* și e de două specii: pe una ni se arată urmele imaginii la începutul copiării, pe a doua numai după *desvoltarea* imaginii (precum am vădut la negative §. 14); Procedura, chiar din acesta cauză e asemenea de două feluri: prima se numesce: *metoda lui Fizzigheli*; a doua: *metoda desvoltativă*.

Mai ușoră și la început mai de recomandat este metoda lui Pizzigheli.

Luăm hârția uscată o punem în ramă și o lăsăm sub negativ până căpătăm o fotografie slabă (o copie) în carea se ivesc și detailurile, fie cât de slab. După acesta luăm copia și o punem deasupra unei ole în care e apă ferbindă, ca aburii de apă se atingă bine copia, fără a o băga în apă; vom observa că imaginea se înnegrește tot mai mult. După 1—2 minute luăm copia și o punem întâi în scaldă următoare:

Aqua destilata . . . . . 80 ccm.

Acid. muriat. crud. . . . . 1 gr.

De aici, după 5—10 minute, o punem în aceeaș scaldă, dar mai concentrată:

Aqua destilata . . . . . 60 ccm.

Acid. muriat. crud. . . . . 1 gr.

După acesta o spălăm bine 20 minute și o punem să se usuce. Copia obținută e neagră, frumoasă.

Metoda desvoltativă e mai complicată, fotografiile ce ne dă sunt însă mai negre, mai frumoase. Procedura e următoarea:

Punând hârția sub negativ în rama de copiat, o lăsăm până când detailurile le vedem slab copiate, după aceea o luăm din ramă, o punem în o cesă și turnăm pre ea scaldă următoare:

Aqua destilata . . . . . 500 ccm.

Kallium oxalic neutr. 150 gr.

infernătată bine și acrită prin adaugerea alor 5 picuri de *Acid. oxalicum*, unde rămâne până a primit colorie atât de neagră cum dorim a o avea. După acesta o fixăm în soluțiunea de acid muriatic amintită mai sus (1 : 60).

Greutatea aici e: a afla momentul acomodat când se întrepunem copiarea, dar deprinderea ne va învăța. La tot cazul începătorul lucră înțelepțește dacă numai atunci se apucă de platinotypii, când cu copiarea pre celloidin și aristo e pe deplin în curat și atunci încă e mai bine dacă începe cu metoda Pizzigheli.

La Platinotypii satinarea nu se folosesce; cleirea se îndeplinește în acelaș mod; cartonul însă e foarte acomodat cu formatul block, fiindcă ridică și potențază mult efectul.

Retușarea e foarte ușoră, căci o putem esecuta în oră care creon bun.

27. Cyanotypia.

Sub acest nume se cuprind fotografii în cari imaginea este *albastră*, ăer *fondul alb*, prin urmare după oră care negativ putem căpăta copie *vinete*.

Procedura e foarte ușoră și este *cea mai ieftină ce numai există*.

Hârția sensibilă se poate procura asemenea gata, trebuie însă în cel mult 8—10 zile întrăbuințată, căci cu cât stă mai mult, cu atâta își perde mai mult sensibilitatea. Pentru aceea descriu aici calea pre care fiecare amator își poate pregăti el singur hârția sensibilă necesară pentru cyanotipe.

Facem următoarele soluțiuni:

- I. Aqua destilata . . . . . 100 gr.
 Ferri amonium citrat (viridis) . . . . . 25 gr.
- II. Aqua destilata . . . . . 100 gr.
 Ferrum cyanat rubr. . . . . 9 gr.

Luăm din ambele părți egale și *la lumină galbînă sau roșie* le mestecăm la olaltă apoi luăm hârtia ce voim a sensibilisa (carea însă trebuie se fie foarte bine cleită) și o ungem subțirel cu mestecătura astfel pregătită, dar așa încât se capete o coloră galbie deschisă, apoi o uscăm *la întunerec*, ceea ce durează cel mult o oră.

Dacă punem acum o bucată din acesta hârtie sub un negativ în rama de copiat, vom lăsa-o până copia va lua o coloră sură-verde. Apoi o scotem și o spălăm în apă curată până când primim o copie albastră pre un fond alb. După acesta o punem pre 4—5 minute în următoarea scaldă:

- Aqua com. . . . . 50 ccm.
 Acid. muriat. crud. . . . . 1 gr.

din carea scoțând-o o spălăm bine și o uscăm. Copiele obținute pre acesta cale sunt foarte frumoase și cu deosebire partiți de apă, cascade, lacuri etc. fac pre acesta hârtie o impresiune foarte frapantă.

28. Ferrotypia.

Fotografii »marî artiști« cari vin la târgurile de țară prin comune și-și ridică o șatră afișându-și firma de »Fotografii americane« »Schnellphotograf« etc. sunt aceia cari se folosesc de Ferrotypie, adică de procedura a face o fotografie pozitivă de-a dreptul în casetă. Aici prin urmare nu este negativ. De atâtea ori trebuie respectiva persoană se steie la posat, câte fotografii dorește se aibă.

Procedura e simplă, dar rezultatul nu prea escelent; o descriu însă ca să se vadă că între un »amator« și un »ferrotypist« e o deosebire colosală. Dacă cineva dubitează, probeze și se va convinge.

Ferrotypia e o procedură *pozitivă* și placele (ferrotype) ce întrebuițăm sunt sensibilisate gata, întocmai ca și placele sensibile de sticlă (pentru negative).

Luăm deci o placă ferrotypă o punem în casetă și facem fotografarea, dar espunem: *mai puțin* ca la placele de sticlă. »După acesta o desvoltăm cu ori care scaldă desvoltativă, o fixăm și după aceea spălând-o bine o punem în scaldă următoare:

- Aqua destillata . . . . . 100 ccm.
 Hydrargirum bichlorat . . . . . 2 gr.
 Kalium bromat . . . . . 2 gr.

unde o lăsăm până se ivesce fotografia chiară, contrastele bine exprimate, apoi o spălăm cu apă, o punem 5 minute în alcool, uscăm și o obducem cu un lustru (Ferro-Lack) pregătit anume și cu acesta fotografia pozitivă este gata.

29. Cartă-postală cu ilustrații fotografice.

O aplicare foarte lătită a artei fotografice, este provederea cartelor postale cu ilustrații fotografice așa încât numărul diferitelor ilustrații cari adî aflăm pre cartele postale este, putem dice, imens. Dar o cartă postală pentru amicii, cunoscuții, rudeniile noastre, numai atunci poate avea un efect în adevăr mare și plăcut, când e înfrumșetată cu ilustrații din jurul și ținutul nostru cu portretele noastre sau a rudeniilor noastre etc. Și fiind-că adî, când schimbul de cărți postale e deja la modă, putem ajunge în plăcuta poziție de a trimite în depărtări enorme imaginea fidelă a portului nostru țărenesc, a ținutelor noastre romantice; am aflat cu cale a mă ocupa mai pe larg cu acest obiect.

Cărți postale deja provedute cu partea lor sensibilă, se pot căpăta gata, (firma E. Wunsche din Dresda vinde 10 bucăți pentru 60 cr. v. a.¹⁾ și se tractează în tocmai ca ori care copia de celloidin (vedî §. 21, 22, 25) dar ni-le putem face și noi, căci ne costă mai puțin.

O metodă foarte ieftină e următoarea.

Luăm o colă de carton (hârtie grosă de colorit), tăem formatul corespunzător unei cartă postală (din o colă putem căpăta aproape 24 cărți) apoi pre o parte o obducem cu materia sensibilatōre descrisă în paragraful 27 și urmând instrucțiunea aceleia vom avea cartă postală cu ilustrație fotografică în colōrea *albastră*. Dacă voim ca acesta imagine se fie *năgră*; atunci copia vênătă usată o punem în următoarea soluțiune:

- Apă comună . . . . . 100 ccm.
 Soda . . . . . 12 gr.

Aici o lăsăm până când imaginea dispare; apoi o spălăm bine cu apă curată și o punem în scaldă următoare:

- Apă . . . . . 80 ccm.
 Acid gallic . . . . . 3 gr.

în care imaginea se ivesce în coloră *năgră*.

Procedura acesta precum ușor putem găi e: *procedura-cyanotipică*.

Dar mai avem și alte proceduri, arī asemenea sunt preabune, dând rezultate escelente. Una (și cea mai scumpă) este *procedura platinotipică*, cealaltă e *procedura argentotipică*. Se vedem dar pre scurt și modul cum putem obține pre carte postală chipuri de platină:

Cartele, pre cari voim a-le sensibilita pre o lature, le obducem cu o soluțiune de năspreală (2 gr. în 100 ccm. apă). După-ce s'au uscat *pe deplin* la lumina unei luminări o obducem cu următoarea soluțiune:

- I. Kalium platin chlorur . 1 gr.
 Aqua destillata . . . . . 7.5 ccm.
- II. Ferrid oxalat (soluțiune)
- III. Natrium platin chlorid (soluțiune 10⁰ o)

luând: 6 ccm. din I, 5.5 ccm. din II și 10 picuri din III. După aceea o uscăm în întunerec și o tractăm după metoda desvoltativă descrisă în §. 26. Copiile sunt frumoase, par' a fi desemnate cu cerusa.

Procedura *argentotipică* (respectivă cu bromura de argint) e mai ieftină, corespunde prin urmare mai mult intereselor acelor amatori, cari vreau să-și pregătescă ei cartele; ceea ce o pot face în modul urmator:

Facem următoarele soluțiuni:

- I. Ferrid oxala . . . . . 20 gr.
 Kalium oxalit. neutr. puris 4 gr.
 Aqua destillata . . . . . 80 ccm.
- II. Argentum nitricum . . . . . 5 gr.
 Aqua destillata . . . . . 25 ccm.

Luăm din I, 8 ccm. și o inferbintăm, punem în acesta 2 ccm. din soluția II, lăsăm să se răcescă, apoi o filtrăm, și cu fluidul curat filtrat, obducem hârtia respectivă și o uscăm repede la foc. Atât soluțiunile trebuie pregătite la lumină artificială cât și cartele, căci ambele sunt lumino-sensibile și dupăce soluțiunea *mestecată* nu se pōte ținea mai mult ca 2—3 zile e consult a o folosi cât mai repede. Hârtia astfel preparată o păstrăm în o cutie de plev, în carea am pus o bucată de Chlor-calcium unde o putem păstra cât de mult. Hârtia acesta o punem sub negativ și copiăm până când se observă și detailurile, după aceea luăm hârtia din rama de copiat și o punem în următoarea scaldă:

- Aqua destillata . . . . . 300 ccm.
 Kalium-natrio-tartarat [s. germ. Seignettesalz] 30 gr.
 Borax . . . . . 22 gr.

Aici rămâne până a căpătat țaria necesară, după aceea o spălăm bine și o fixăm în decurs de 10 minute în scaldă următoare:

- Aqua destillata . . . . . 1000 ccm.
 Ammoniak . . . . . 7 ccm.

apoi o spălăm erăși *bine* și o uscăm. Aceste carte ni se presintă. ca o fotografie frumoasă *năgră* cu intermezuri albe frumoase.

Pentru a putea copia numai o anumită parte din suprafața cartei, ne folosim de *masce*, cari acoper restul. Aceste le putem

¹⁾ Se pot căpăta și la autor pentru 75 cr. plus post-porto.

face din hârtie neagră tăind cu forfecile spațiul, care am dori a-l ilustra. Dacă le procurăm gata, atunci avem mai multe forme frumoase gata.

30. Mărci cu portrete.

O ocupaciune frumoasă și interesantă pentru amatorii este și executarea »mărcilor cu portrete«, adică portrete cari au mărimea unei marce postale și cari aplicând ornamente acomodate seamănă mult cu mărcile postale și se pot întrebuința cu succes neașteptat pe hârtii de epistole, cărți postale etc, lipindu-le ca pe orî care marcă.

Portretul care dorim al avea în formă mică îl copiam (dacă aparatul fotografic are d. e. formatul 9 : 12) de 12 ori, nesuindu-ne ca copiile pozitive se aibă după posibilitate același colorit. După aceasta le punem în rame singuratece așezate una lângă alta și către aceste îndreptăm aparatul fotografic precisându-l astfel încât aceste 12 fotografii, se cuprindă întreaga sticlă de visat. Facem apoi posarea după totă regula (§§. 12, 13), desvoltăm placa, luăm copia pozitivă, carea apoi (fiindcă avem pre fiecare copie 12 portrete mititele) o tăiem în 12 părți și »mărcile cu portrete« sunt gata.

31. Diapositive.

Pentru a înfrumșeța ferăstra unui salon, balonul unei lampe etc., sau pentru a putea proiecta pe un părete imaginea unui scump defunct aparținător familiei noastre, avem trebuință de copie

pozitive transparente. Aceste fotografii, cari de regulă se execută pe sticlă, se numesc *diapositive*.

Diapositivele se pregătesc în modul următor:

Luăm negativul respectiv după care dorim a face copia, apoi o placă sensibilă și (*se înțelege în chilia întunecată la lumină roșie*) le punem în rama de copiat, elocând placa (întocmai ca hârtia) cu partea sensibilă către negativ. Espunem apoi negativul (sub care e placa sensibilă) la lumina unei lampe bune de petrolu cam 2—12 secunde, după cum e de des negativul. După acesta placa sensibilă o desvoltăm (§. 14) și fixăm (§. 16) în modul obicinuit. Dacă dorim ca coloria acestor diapositive se fie o colorie frumoasă fotografică, atunci folosim plache anume pregătite pentru acest scop (cu chlor de argint).

Fig. 30

carî sunt de diferite forme și pentru diferite formate separat construite.

(Va urma.)

O stea.

O stea ce scânteiază ađi
In depărtări albastre
Aprinde doruri și discuți
In inimile noastre.

Eri pöte încă nu era
Și ađi luce chimeric
Cu fața plină de lumină
Și plină de-ntuneric.

Ori pöte că de săptămâni
Cădută e 'n pustie
Și bietul nostru ochiu și mâni
O vede 'ncă tot vie.

Și astfel ne sciut e-o stea
Acea mistică pată
Ori umbra stelei, însă scim
Că ea trăia odată.

De-aceia ori câte-ar mai fi
Cu mintea omul pöte
Se le cuprinđa și el sci
Menirea ce-o au töte.

Dar iasă încă câte vor
Pe-a bolții înălțime
Cu rece scânteierea lor
Ce vor? nu scie nime.

E că 'ncă nimeni nu s'a prins
Scânteii a da 'nsemnare
Vânând în goluri fără rost
Nălucl' imaginare.

Și vremea a trecut, trăim
In lumi mult mai reale
Și ești ridicol când te ved
Că 'ți ai stelele tale.

Lilian.

Un concert la noi.

Cu mare greu putui îndupleca pe respectabilul domn redactor se-mi permită publicarea rândurilor, cari urmază și când îi exprim mulțăminta pentru această concesiune cu greu esoperată, cred că on. cetitorii vor afla basată stăruința mea de a da publicității aceste șire:

*

La 2 Iuliu a. c. »corul reuniunii române de cântări« din Bistrița, la stăruințele dlui I. Baciuc preotul local, făcu o excursiune în comuna Șoimuș, cu scopul de a da acolo un concert popular.

Ca totdeauna, așa și de astădată, subscrisul mă interesai de această mișcare pot dice culturală, și după-ce corul din Bistrița îmi fu încă necunoscut, mă decisei a face și eu excursiune la Șoimuș; cu atât mai vërtos, că rev. domn paroch local, avu bunavoința a mă onora cu învitarea sa.

Programul statorit fu următoriu:

I. In biserica gr.-cath. rom. de acolo: sub decursul misei, s'au executat răspunsurile usuete, în G-dur.

II. Cu ocasiunea petrecerei de vară s'a executat: 1. »Etă điuă triumfală«, quartet, cor mixt de W. Humpel. 2. »Oșteanul

român«, quartet, cor mixt de * * *. 3. »Arcașul«, quartet, cor mixt de * * *. 4. »Taci bărbate«, sextet, cor mixt de I. Vidu. 5. »Nevasta care iubesc«, sextet, cor mixt de G. Musicescu. 6. »Rătăcesc în căi străine«, duet, cor femeesc de Tr. Doinescu. 7. »Corul vânătorilor«, quartet, cor bărbătesc de * * *. 8. »Așa-i Românul«, quartet, cor bărbătesc de * * *. 9. »Flórea lui Petac«, poezie de I. Grozescu, declamată de coristul I. Fântână. 10. »Suspînul bețivului«, quartet, cor bărbătesc de I. Vidu. 11. »Dorule o dorule«, cuintet, cor mixt de V. Magdu. 12. »Dela Bucuresci la vale«, cuintet, cor mixt de V. Magdu. 13. »Stâncuța«, sextet, cor mixt de G. Musicescu. 14. »Junimea parisiană« quartet, cor mixt de G. Adam. 15. »Dis'a badea«, sextet cor mixt de G. Musicescu. 16. »Brêul popilor«, sextet cu bariton solo, cor mixt de G. Musicescu.

Și trebuie se recunoscă chiar și rêuvoitorii, că atât răspunsurile liturgice, cari au fost esecutate cu cea mai mare precisiune, cât și bucățile esecutate înainte și după prânz în decursul petrecerei au pus întreg publicul în uimire.

Eu încă pricep ceva din arta musicală, dar trebuie se recunosc, că producțiunea a succes pe deplin și atât conducătorii corului dl Traian Brătescu, cât și membrii aceluia merită totă lauda și recunoștință deplină. Inteligența din Bistriță pôte fi mândră cu rezultatul corului reuniunii de cântări și va face cea mai laudaveră faptă, dacă la toate împrejurările, cu fiecare ocaziune va sprijini atât cu sucurul material cât și spiritual tinera reuniune, ca pre calea pornită se propășască până la deplină perfecțiune.

Onóre lor, și mulțămită dlu Grig. Radu carele fù întreprenorul acestei excursiuni în adevêr foarte bine reușită.

* * *

Se nu credeți iubite cetitóre, că frumușele coriste au cântat numai . . . ah, nici de cât; căci unde sunt fete frumușele, ca Româncuțele din Bistriță unde sunt tineri sănătoși și teaferi, ca coriștii din Bistriță, unde mai audî apoi câte-o horă, câte-o sêrbă trasă din vióră: se pôte óre sê nu te pui pe joc?? Da, am fost de față și deși numai ca privitor, dar m'am delectat în un joc românesc frumos și plin de vioiciune, plin de tot focul tineretului nostru. Sê fi vêdut popor entusiasmat, se fi vêdut tineri înfocați și fetișore rumene la obraji. Nu puteai decât se admiri! Făcui o încercare a posa frumosa cunună formată de membrele și membrii corului, dar rogu-vê a face o »fotografie la moment« séra la órele 7, este ceva prea cutezător. Nu mi-a succes, dar cu permisiunea d-lui redactor écă-o:

Ți saltă inima de bucurie vêdênd: côlea un grup de coriste în costum național petrecându-și bine și vial cu tinerii inteligenței, carea nu a pregetat a lua parte; icî fruntașii tineretului din comună asemenea jucând în adevêr admirabil; colo respectabila gardă a fruntașilor locali în mijloc cu rev. paroch local I. Baci

O grupă a coriștilor din Bistriță la concert în Șoimuș.

desfătându-se și bucurându-se de binereușita întreprinderii; ér mai încolo mulțimea de óspeți, cari au grăbit la acésta petrecere.

Și crășî s'a adevêrit đisa Românuului:

Numai noi ne scim petrece

Pân' prin vine sânge trece.

* * *

Ar fi mulți, cari pôte ar dori se scie că cine a luat parte la acésta petrecere animată? Regret mult că acelor onorabili cetitori nu le pot face destul dorinței și anume: din principiu. Nu voesc adecă se supêr pre cutare óspe pre care fără voia sau scirea mea l'aș lăsa din lista ce ar trebui se o public, și cu deosebire nu voesc a publica o listă defectuósă; apoi una perfectă așa cred că ar fi forte cu greu a putea compune.

Vê spun însê altceva:

Eu sciam din copilăria mea, că Șoimușul e o comună mică, slabă, sêracă. Și nu m'am înșelat. Dar este cu tóte aceste *una dintre cele mai bogate comune românesci*.

Sê nu credeți că imi contradic când spun la'nceptut că e *sêracă*, ér cu câteva vorbe mai târziu că e *bogată*. Nici decât. Écă pentru-ce:

În comuna Șoimuș, eu spre cea mai mare uimire am găsit următoarele:

a) O bancă de credit și economii românescă »Șoimușana« în un edificiu corespunđor și în adevêr frumos.

b) O societate de temperare cu statute forte sănătóse și carea, dupăcum sum informat a obținut un rezultat până acum forte mulțamitor.

c) O »însoțire agricolă«, carea pune poporului la dispozițiune mașinele agricole necesarii, fără ca se fie silit Românul a-și da bucatele sale adunate cu multă ostenelă, jidanului.

d) O bibliotecă poporală.

e) O biserică forte frumósă zidită din material solid.

f) Redacțiunea acestei reviste, aranjată după totă regula și în urmă:

g) Un fond pentru sprijinirea meseriașilor din loc, constător din realității în valóre de 3000 fl.

E bine, o comună carea atât în ce privește numêrul poporului, cât și starea materială a aceluia este ea în ce privește averea sa spirituală și morală în adevêr *bogată*, dispunênd de atâtea institute unul mai salutar ca celalalt. Da! E avută și ar fi forte de dorit dacă tóte comunele române ar urma esemplul dat de mica și neînsemnata, dar activa și energica comună Șoimuș și bravul ei popor.

Și tóte aceste cui au a le mulțami: redactorului acestei reviste, parochului local Ion Baci, carele cunoscându-și misiunea sa pe deplin, nu încétă a lucra pentru binele turmei sale.

Ferice ar fi poporul român, dacă ar avea mulți preoți ca cel din Șoimuș.

Cluj, la 16 Iulie 1899.

Jon Nițiu Pop.

Năierul caută spre ceruri.

Năierul caută spre ceruri
Și din lumina unei stea
El își cetesc'ntreg norocul
In drumu-i lung, în calea-i grea.

Dar eu din ochii tei, iubito
Când vrui norocul sê-mi cetesc,
Ah! am vêdut că pentru mine
Ei numai ură talmăcesc.

Enea Pop Bota.

Din mitologia plantelor.

(Urmare.)

Trestia (arundo tremulus — Schilfrohr). Acesta plantă după cum scim și noi, are însușirea de a se clătina mai în continuu, chiar când aerul e în cea mai mare linisce; prin clătinarea ei atingând pre alta se pare că face un sgomot și dă tonuri varie, care împrejurare în legătură și cu privire și la solul sau pământul umed în care se desvîltă, a dat ansă la multe fabuli. Trestia ca plantă era simbolul apei și era dedicată Dioscurilor, deitate protectoare a navigațiunei; dar era și simbolul guralivității, din cauza că puzura face ceva sgomot și fără a fi atinsă de vînt, chiar ca și cei guralivi. cari încă fără trebuință ori causă vorbesc verdi și uscate. Era însă și simbolul nestatorniciei și a unui caracter ușor.

Originea ei e fabulosă și duplă: Se dice că în munții reci ai Arcadiei (despre care se cetesce că și-au ales-o de patrie lupii, fiind că acolo nu latră câinii la ei) locuia *Syrinx*, cea mai renumită zână dintre hamadiadele nonacrice. Frumseța acesteia surprinse și scosă din minte pre mai mulți Satiri (zeii de pădure cu corne și picioare de țap. Cicero III. 17. 43) fără a succede nici unuia de a câștiga favorul și amorul ei; unica ei distracție era a servi Dianei, zeiții vînatului.

Intorcându-se odată *Syrinx* depre munții Lycariei dela vînat, o vedu zeul *Pan*, căruia i-se aprinse tôte simțurile de dragoste după dînsa și o și urmări până la riul *Ladon*, și era se o și ajungă, decumva surorile ei nu o ar fi prefăcut curînd în o plîntă tremurătoare, și zeul *Pan* când voi se-o cuprindă, se trezi că strînge în brațele sale o trestie tremurătoare.

Supărarea lui *Pan* era fără margini și începù a plînge așa de puternic, încât aerul se mișcă de plînsul lui și prin mișcarea

aerului se mișcă și trestia tot mai tare și se părea că dă un sunet, pre care *Pan* îl privi ca răspuns dela frumoasa deită dat la suspinul lui. Spre a se mîngăia mai mult, își luă *Pan* câteva trestii și le lipi de olaltă cu ceră, formându-și pre asta cale un instrument musical numit »*Syrinx*« după numele adoratei sale. Cu acest instrument se mîngăia zeul, când îl ajungea dorul, tocmai cum se mîngăie și adî omul, parte cu plînsul, parte cu suspinul în singurătate, er în societate la dulcele tonuri a deosebitelor instrumente musicalî, sub influința cărora unii plîng, alții rîd etc.

A doua fabulă descrie originea trestiei în următorul mod: Se spune că zeul *Apollo* se rămăși odată cu renumitul *Pan*, că se cînte ambii în prezența zeului *Midas*, pre care ambii îl stimau și apoi dînsul se fie juriul și se decidă, că care a cîntat mai frumos.

Se puseră deci *Apollo* și *Pan* pre cîntate, și *Midas* decisă că *Pan* a întrecut pre *Apollo* în cîntările sale. *Apollo* ambițios și puternic, dar ofensat de tot, pentru acesta decisă a se răsbuna lui, și-și răsbuna în mod grozav, lăsând se-i crească o păreche de urechi de asin. *Midas* nu avu ce face, se decisă a fugi de lume și neavînd adăpost își făcu un turban purpuriu, er friserul lui îi făcu în pământ o gropă în care intră *Midas*, și deacolo înjură pre *Apollo*. În jurul gropii crescu o mulțime de trestie, cât acoperi gropă, er dela un timp nu mai vedu nime pre *Midas*, fără audia din mișcarea trestiei nescari tonuri, despre cari se credea că ar fi sbierătele de rușine și de necaz alui *Midas* din cauza urechilor de asin, ce-i crescură la voia și porunca lui *Apollo*.

(Va urma.)

Grapini.

Țara norocului seu legănul basmelor și al poveștilor.

Scriere mitologico-umoristico-scientifică de Aroș Boca Velchereanul.

Se dice că a fost odată
In vechimea întunecată
In o țară depărtată,
Și de noi astăzi uitată

Un om apăsător de sorțe
Serac și necăgitor forte,
Și de multă amărăire
Chiar mai gata de perire,

Ne-avînd nici o sperare,
Pentru a sorțu îmbunare
El cugetă se pornescă
In lume se pribegescă

Până va da de vr'un bine,
De ajuns și pentru sine,
Ca vieța ce-o mai are
Se o petrecă în desfătare,

Bățul în mână luată
Lui Dumnezeu se rugară
Merse trecând vâlți, coline,
Munți și riuri cristaline

Se ducea omul ducea,
Cu iușelă și grăbea,
Ori pre cine întâlnea,
Sta pre loc, și îi povestea,

Dicînd eu sum omul care
Noroc în lume nu are,
Că sunt apăsător de sorțe,
Și năcăgitor chiar de morțe,

De scii îndreptă me la bine
Se aflu și pentru mine,
Un loc bun pentru trăire,
Se mai scap de amarire,

Toți diceau mergi mai nainte,
Fii înțelept și cu minte,
Că vei ajunge la locul,
Unde înflorește norocul,

Apoi acolo e bine
De ajuns pentru ori cine,
E țară de fericire,
De repaus, liniscire,

Acolo vei avea bine
Precum are fie cine,
Nu e trudă nica lucrare,
Nici vr'o greutate mare

Ci repaus și traiu bun,
Precum cei cari a fost spun,
Bani, mîncare, beutură,
Sunt acolo preste măsură

Nu-i lipsă de cugetare,
Nici de vre-o sîmă mare,
Făr' bea, mîncă și trăscesc,
Dormi, fumedă, odichnesc

Poruncesce de mîncare,
Tot ce îți place mai tare,
Și beutură mai bună
Ca pre masă, se și-o pună,

Și decă te saturi bine,
Atunci se și plătescă vine,
Pentru a ta trudă mare,
La beut și la mîncare,

Și cât poftesci și plătesc,
Numai decăt omenesce,
Apoi dute la fumare,
La preumblări, ori culcare,

Ori când, și cât vei dormi,
Pentru somn și vor plăti,
Atâta cât vei pofti,
Terquială nu va fi.

Aușind omul strigară,
De merg din lume afară,
Eu altul, nu stau în loc,
Până în țara lui Noroc,

Se dusă cu grabă mare
Făcând mereu întrebare
Tot de țara lui noroc,
De al fericirii loc,

Pân' pre un om întâlnește,
Și stând în loc îi grădește,
Spune-mă mai este mult loc,
Pân' la țara lui noroc,

Cela țise ia aminte,
Bine a mele cuvinte
Că acum nu e departe,
Dar de greutate ai parte,

Ajunși la un munte care
Chiar tot numai prin mâncare
Poți trece se găsești,
Cătră țara ce dorești

Atunci omul ăi pornește
Merge, merge, se silește,
Preste țiri și preste mări,
Preste munți și departări.

Dar odată îi apare
Un munte înalt și mare.
Constând tot din pâne albă
Unde mîr mâncău cu grabă,

Prin munte se-ăși făcă loc.
Cătră țara lui noroc
Unii bețivi, vecuți,
De necas, de tot striviți

Alții tineri în putere,
Dar doreau la bine-a mere,
Alții de rang, stare mare,
Acum sêraci, fôrte tare,

Unii cari au fost avuți
Acum desbrăcați, desculți,
Alții bețivi, prădători,
Alții leneși dormitori,

Toți povesteau alor stare,
Și nenorocire mare,
Dar mâncău pe întrecute
Ca se pătrundă prin munte,

Acest om și el a stat,
Și se'apucă de mâncat,
In trei ani și jumătate
Petrușă de cea parte,

Ăr aci stau și grijeau
Și sêma bine puneau,
Tot pre fiecare puș,
Stă la pândă un ostaș

Omul care nu mâncară
Pâpea și de laturi dară
De loc era scos afară,
Și trimis înderept ăra.

Acest om dacă-a trecut,
Ăr la drum a început
Și s'a dus, s'a dus, s'a dus,
Suind pre un munte sus.

(Va urma.)

Dacă pre munte-a suit,
Ostași de loc au venit
Întrebând unde se duce,
Omul țise cu graiu dulce,

Merg la țara lui noroc
Cercând pentru mine loc,
Ca se trăesc liniscit,
Că destul am năcăjit

Acum ostașii îl chemară
In o casă ăi bagară
Dându-i beuturi, mâncare,
Bune, întru'ndestulare,

Și decă s'a săturat,
Il puseră la pipat,
Și o mie de florini i-a dat,
Opt ceterași au intrat,

Prinsă a țice de loc,
Omul se scula la joc,
Și la ceterași închină,
Trageți mēi pre violină.

Frunță verde mazerea,
Hop! acum e lumea mea,
An de tôte și am bani,
Îa o sută, mēi țigani!

Apăsași arcul meru.
Ca se joc pre placul meu,
Dacă a dat Dumnezeu,
De scăpaiu, și eu de réu.

Characterul.

Acesta e un cuvânt, pre care puțin îl aud; și totuși e expresiunea cea mai sublimă a virtuții; cuvânt, pre care puțin îl înțeleg, și e cel mai glorios epitet, care se pôte da unei persoane. Om de caracter înțelegem un om, care are propunerea de a rămânea aceea ce este, perseverând în vederi și purtarea sa cu multă forță de atențiune și firmitate de voință, nu-și variază sentimentul după casurile sau senzațiunile, sau pasiunile, sau înfricările ridicolului sau preceptul prejudetului; nu aprinde o lumină sântului și alta diavolului, studiază și se încercă a nu păre divers de aceea ce e, ci de a fi acela ce dorește a păre; nu-și câștigă popularitatea cu renegarea propriei consciințe, nu cercă tot binele de care s'ar puté bucura, ci mai mult cercă binele ce-l pôte face; scie aceea ce face și pentru ce face, are simțire nobilă, sustine virilmente, că un om valoros, lucră cu sublimitate de idei, claritate de scop, francheță de acte. Etă omul de caracter, omul care e și esistă nu pentru a fi delectarea circumstanțelor, ci domn de sine însuși și domnul lucrurilor! Nu e caracterul obstinațiunea superbiei, ci energia virtuții, și cu dreptul fu definit: *voința în datorință*.

Și obsegiul la voința altuia, și respectul demn la opiniunile altora, și curtenirea complăcerii la dorințele altora și umiliința, tôte aceste concurg la formarea caracterului, pentru-că tot aceea ce formeză spiritul și inima e cuprins în caracter. Juneta noastră ar trebui să o întrebuițăm spre formarea caracterului în noi, virilitatea spre a-l întări cu opere generosē, restul vieții spre a-l conserva nemutabil și tare, ca pre pétra mormântului nostru să pôtă fi scris în adevărul înțeles: *El a fost om de caracter*.

Dar câți sunt omenii de caracter? Câți sunt astăzi acesti fi ai puterii morale? Ne lipsesc omeni mari, pentru-că lipsesc caracterele mari, și lipsesc caracterele mari, pentru-că lipsesc idealuri mari. Prin perderea acestora, ce și câtă degenerațiune în viața publică, domestică și privată!

Fundamentul caracterului, de unde se esplică adevărata virtute, consistă în idealul perfect al vieții morale, care e D-đeu în expresiunea voinței sale, care e Evangelia, în interpretele și depositoriesle învățaturii sale, care e biserica. Numai în D-đeu și în religiune avem auctoritatea, infabilitatea și immutabilitatea legii morale, în D-đeu și în religiune avem siguritatea datorinței și legii impusē și puterea de a o observa. în D-đeu avem judecătoriale acțiunilor noastre și scopul cugetelor noastre, în D-đeu, recunoscem pre resbunătorii orî-cărei vătămări de lege, și rēsplătitorii iust al orî-cărui act de virtute.

Timpurile noastre sunt decădute și depravate, pentru-că marele, adevărul și unicul ideal, D-đeu, s'a dat uitărei; esistă credință politică, militară, științifică, comercială, bancariă, sectariă, dar credință religioasă, și cu deosebire credință catolică, nu esistă. Și apoi acesta renunțare aparentă sau reală la convingerile religioșe va puté produce caracterul? Imposibil, e imposibil a iubi humanitatea și a fi antropofagi. Utilitarismul, etă urmarea negațiunei credinței, și prin acesta negațiunea caracterului. Ce spectacol mai comun e astăzi, ca a vedé cetățeni și încă cetățeni distinși prin condițiunea lor socială, prin elevarea ingeniului, prin vasta cultură — servind patimelor momentului, și trecând din partid în partid, din o opiniune în altă își au de scop al vieții lor nu avântul patriotism ci egoismul cel mai necurat?

Caracterul, etă marea necesitate, marea lipsă a epocii, suprema nobilitate a omului modern și civil; dar fără D-đeu, caracterul va fi totdeauna o nereverință și o înșelăciune, pentru-că ateismul e mormântul spiritului, mórtea afectelor, renegarea sacrificiului, silențiul perpetuu al naturei, renunțarea absolută la orî-ce drept și datorință, ce formeză mărimea, grandiositatea omenimei.

Bibliografia.

Nouă piesă teatrală pentru popor. Biblioteca teatrală a »Aurorei« din Gherla a scos la lumină o dramă în patru acte foarte frumoasă și potrivită pentru popor intitulată „Paza Maicei sfinte“ și localisată de dl Antoniu Popp. — Prețul numai 12 cr. O recomandăm cu toată căldura preoților și învățătorilor noștri spre a o răspândi cât se poate mai mult prin popor.

Diverse.

Invențiune nouă românească patentată. Oficiul reg. ung. de patente din Budapesta sub Nr. B 1201/11932/99 a patentat una invențiune românească sub numirea de „șindile de lemn“, cu care se poate acoperi fără cuie și prin orî și ce om și fără de a fi măestru, sunt ieftine, ușore, durabile, de mărime egală și acurate și obduse cu o masă colorată după plac *resistibilă contra focului și contra apei*. Pentru etablarea unei fabrici unde se se pună în pracsă acesta invențiune se recere un capital de 100.000 fl. v. a. ce se intenționează a se acuira pe cale societară. Cei ce doresc a lua parte la acesta întreprindere se se adreseze pentru prospecte și informațiuni la inventatorul acestor șindile Ioan Baciuc preot greco-catolic în Șoimuș p. u. Nagy Sajó în Transilvania.

Procesul de presă a „Revistei Ilustrate“. Joi, în 24 Aug. st. n. a fost ascultat la judele de instrucție și editorul »Revistei Ilustrate« din anul trecut, actualul proprietar, editor și redactor responsabil al acestei foi, părintele Ioan Baciuc, în cauza biografiei și portretului lui Andreiu Mureșan apărute în numărul 2 al »Revistei Ilustrate« din anul trecut. Interogatorul a decurs în mod analog cu interogatorul fostului redactor Ioan Pop Reteganul. În privința tabloului cu Andreiu Mureșan lucrul stă astfel, că în luna lui Martie din anul curinte redactorul foi părintele I. Baciuc a trimis ca premiu părintelui Georgiu Truța din Cojna un tablou fotografic al lui Andreiu Mureșan, executat de fotografatul Alexandru Roșu, după cunoscutul tablou ce-l vedem în multe case românești, i. e. poziția unde marele poet își declamă »Resunetul«. Tabloul a fost confiscat la posta din Bistrița, er de acolo s'a trimis procurorului. Tot în cauza acesta a fost citat la acelaș jude în aceeaș și Tipograful Carol Csallner.

Cum se vor franca epistolele pe venitoriu. Francarea se va face cu ajutorul unei mașine automate, în care aruncându-se epistola dimpreună cu prețul transportului postal, cum se obișnuiesc la tôte automatele cunoscute, epistola va eși sigilată și așa procedura destul de obositore de până acum de a procura mărcile, a le lipi și apoi a le mai sigila, va fi în mod considerabil redusă. Ideia acesta a pornit dela oficiul postal din Londra după cum spun gazetele.

Zidar milionar. Tinărul lucrător zidar Rozsay János din Timișoara a primit dela notarul cercual din Brüssel o înștiințare oficială, că murind sora sa și neavând alte rudeni, i-a testat lui averea în sumă de un milion fl. v. a.

Tipar fără cernelă. Invenția acesta a descoperit-o un chemist englez cu numele Green, care a făcut deja esperiențe numeroase în Londra, în fața unui mare public de specialiști, diariști și alții. Chipul cum se tipăresce e următorul: hârtia necesară mai întâiu se supune unei operațiuni chemice și apoi se apasă pe masa de litere pusă în legătură cu un curent electric. Curentul acesta descompune materiile din care e preparată hârtia și face ca locul apăsător de litere să se îngrăscă ca și cum s'ar fi folosit cernelă de tipărit. Cu invenția acesta și desemele se reproduc foarte curat, er tiparul nu-și lasă colorea nici odată și nici nu se poate spăla.

Un mare edificiu de oțel prăbușit. În Chicago un mare edificiu de oțel, clădit pentru a servi ca local pentru adunări publice, s'a prăbușit când era aproape clădit gata. Doisprezece oameni au fost scoși de sub ruine morți și grozav mutilați, er alții mulți au fost grozav răniți.

Hymen. S'a logodit dl Stan S. Țincu, comerciant în Craiova cu Maria N. Petrescu din Giurgiu. — Dl Simeon Moldovan cu d-șora Mariti Dobrescu. — Dl Ioan Sintimbrea cu d-șora Aurelia Dobrescu din Sebeșul săsesc și dl Emanuil Șuiga teolog absolut din Lăpușnic cu d-șora Lucreția Ghila din Deva.

Divorțuri. În Paris se vin pe an la 100.000 capitaliști ori diplomați 40 procese de divorț, la 100.000 comercianți și industriași 15 la tot atâția agronomi 9, er la lucrători 77.

Necrolog. Subscrișii cu inimă înfrântă de durere aduc la cunoscința tuturor consăngenilor și cunoscuților, cumcă cel mai bun soț, tată, moș și strămoș *Teodor Lup* fost protopretor, asesor la scaunul orfanal, vicenotar comitatens, tutor cercual, membru al reprezentanței comitatense după suferință îndelungată, provădit cu st. sacrameinte ale moribunților, în anul al 70-lea al etății și al 39-lea a fericitei căsătorii, în 7 Septembrie a. c. la 6 ore d. a. a reposat în Domnul. Rămășițele pămăntesci ale scumpului decedat s'au aședat în cimiteriul gr. cat. din Gherla în 9 Septembrie la 3 ore d. m., eră s-tă misă funebrală s'a ținut în capela episcopescă din Gherla în 12 Septembrie la 7 ore a. m. Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvântată. Iuliana Gora soție, Maria, Emilia, Cornelia fice, Vasiliu Pordea, Sabin Coroian, Iacob Pop gineri, Elena Pordea măr. Dr. Alexandru Gheție, Iulia, Cornelia, Augustin, Alexandru, Ioan; Livia, Augusta, Iuliu Coroian; Leontina, Silvia Pop nepoți și nepote, Vasiliu și Măriora Gheție strănepoți.

Concert român la Bistrița.

Onorată redacțiune!

Rog se binevoiți a da loc în prețuita »Revistă ilustrată« următorul raport.

Reuniunea română de cântări din Bistrița a aranjat la 29 August st. n. 1899 în sala cea mare dela Gewerbeverein sub conducerea dirigentului propriu Traian Brătescu un concert împreună cu teatru urmat de joc.

De și programul concertului a fost destul de vast, constând din 10 bucăți din cele mai grele, și cu tôte că timpul de pregătire a fost foarte scurt pentru a studia astfel de piese grele, totuși piesele executate au succes pe deplin.

Membrii activi ai corului se vede că s'au nisuit a se achita cât mai bine de angajamentul luat asupra-și, cea ce le-a și succes pe deplin. căci au fost recompensați din partea publicului ascultător cu vii și furtunose aplause, cu deosebire remarchez piesele:

»Nu-i dreptate«, opt voci, cor mixt de G. Musicescu. »Cucule cu penă sură«, quartet, cor mixt de G. Dima. »Bagă Dămne luna'n nor«, sextet, cor mixt de Timoteiu Popovici. »Vină cu mine«, terțet, cor femeesc de Georgescu-Bratescu și »Brul popilor«, quintet cu bariton-solo, de G. Musicescu, — care făceau a crede că stai față cu conservatoriști și nu cu nisce tineri meseriași întrați în cor numai de un an.

Comedia »Vistăvoiuul Marcu« încă a succes foarte bine, în deoseb au escelat domnișorele Aurelia Titon și Veronica Radu, precum și domni Alexandru Radu și Ioan Fântână.

Onore tinerilor coriști, cari trăind exclusiv din lucrul mânilor lor, nu au pregetat a frecuenta cu cea mai mare diligență probele de cânt sub decursul de 4 săptămâni seră de seră, pentru a ne putea delecta în sera menționată.

După terminarea reprezentațiunii a urmat dansul, care a durat până în zorile zilei următoare. S'a jucat: Someșana, Sërba, Hora, Vals, Quadrill etc.

Sala concertului nu lasă nimic de dorit, dă loc (fără galerii) la 800 persoane, este splendid luminată prin 50 lampe de gaz, 6r spațiul de sub galerii este aranjat cu mese și scaune pentru publicul care nu ia parte la joc.

Tinerimea noastră din Bistriță tot mereu s'a purtat esemplar la asemeni ocaziuni, nici când n'a dat ansă ca se-i pară cuiva rău de timpul petrecut între d6nșii.

Pe lângă membrii activi ai reuniunii și aranjerii petrecerii din 29 August, merită laudă și comitetul reuniunii, carele cu vrednicul seu președinte rev. domn Al. Szilási, nu absenteză atunci când e vorbă de prosperarea reuniunii, carii cu jertfe morale și materiale susțin acesta instituțiune culturală. On6re lor.

Succesul material al petrecerii încă e îndestulitor, căci după cum sum informat, s'a vëndut 199 bilete de intrare, a încurs 104 fl. s'a spesat 83 fl. decii rezultă un venit curat de 21 fl.

Înainte coriști pe calea apucată, munciiți, și plata v6 va fi recunoscința din partea celor cu inima la loc.

Un participante.

Deslegarea gâciturii de șach din broșura VIII.

Preoți cu crucea n frunte
Căci 6stea e creștină
Devisa-i libertatea
Și scumpul ei prea sânt
Murim mai bine în luptă
Cu gloria deplină
Decât se fim sclavi 6rași
În vechiul nost pământ.

Au deslegat bine: D6mnele și d-ș6rele Elisabeta Mureșan din Viz-Szilvás, Cornelia V. Madincea din Illadia, Mări6ra Vlása, Letiția Vlása din Sacalul de câmpie, Irina Handrea din Mănărade, Victoria E. Roșca din Alba-Iulia, Otilia Caba din Cheud, Silvia Pop în Comana inferi6ră, Lucretia Mathe din Chirales, Elisabeta Puica din Mocod. Domnii: Petru P. Roșca din Alba-Iulia, Ioan Pădurariu înv6țatoriu în Coroiu, Victor Ciungan student de a cincea cl. gimnasială în Cluj, Nic. Fodor stud. gimn. superior în Năseud, Almășan preot în Sămărgăhita, Ilariu Cojocariu în Ticușul săsesc stud. la gimn. din Făgăraș, George Maican înv6țatoriu în Ticușul-românesc, Teodor S. Rus, preot în D.-Seplac, Ioachim Eliu, paroch în Ploscabaia, Silviu A. Pauletti, pedagog absolut.

GLUME.

- A. Ce duci subsu6ră?
B. O scătulă cu cigarete.
A. Pentru tine?
B. Ba nu, la ziua nevastei mele.
A. Da fum6ză femeia ta?
B. Ba!
A. Ei și?
B. Nevasta mea totdeuna îmi 6dice: dragă bărbățele, numai ceți place tie îmi place și mie.

P6rul ei.

După limba germăni.

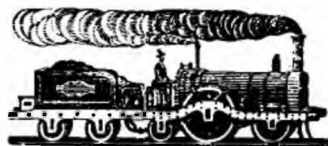
Pe biata Smarandită o clevetesc mereu
Că ea în totă ziua-și negresce p6rul s6u
Și ea se j6ră p6te, că nu-i adev6rat,
Căci p6rul așa-l p6rtă, precum l'a cump6rat.

Gâcitură.

Gâcitură de șach

după săritura calului de *Otilia Caba.*

			ran	aș-	Ah					
			ta	prinsă	ța					
			de-	a	spe-	tep-	prea			
pune			ne	cere	eai	rind	Fe-		ci-	
ța	*Când	6i	fe-	ome-	E	rea	ades	la		
când	pro-	ran-	dă-	plă-	su-	înse-	ri-	cea		
spe-	vine	rabdă	nimea	că	t6re	de	când	a		
tim-	în	ăstor	cere	de	o'va	tul	aic6	tep-	plină	omul
Că'in	pul-	nur6	crede		în	Căc6	bie-	de		
chi-	tă-	urmă	brațe	io	strin-	aș-	nui	tat		
					ge	Or6	că			
					s6rte	i'se	r6-			
					pesce	Or6	că			
					vi6ța		st6nje			

POȘTA
REDACTIUNEI.

D-lui G. B. în B. Nrul 8 din Revista Ilustrată i'a s'a espedat. Poesia »Pacea« ce ne-ai trimis-o se va publica în Broșura a X-a a Revistei Ilustrate.

D-lui P. C. în C. Poesiile »Cine te p6te ferici« și celelalte 3 le-am primit, sunt încercări bunis6re, dar nu sunt încă de ajuns de bune spre a p6și cu ele în publicitate — de aceia nu le putem publica. Novela însă ce ne-ai trimis-o în urmă se va publica.

I. B. C. »Viață nouă« se va publica.

D-lui S. V. V. Novela trimisă s'a publicat după cum ai v6țut.

D-lui T. O. în F. Poesia »Eu cred« se va publica.

D-ș6rei M. C. în S. Adresa e: George Simu preot în Maros-Gezse p. u. Maros-Ludos.

D-lui **Georgiu Moian** în **Banjaluca**. Mulțam de gratulare, scrie-ne adresa precis ca se-ți trimitem Revista.

D lui loc. **Stupariu** în **Eisenstadt**. 6dic6 că dacă întreprinderea ce intenționăm e ca se servescă spre binele poporului prin acea ca aplicând la fabrica din cestiune omen6 din popor spre a le ușura câștigarea pâinei de t6te 6ilele, doresc6 de a lua parte la ridicarea acelei fabric6 și se-ți trimitem prospectul?

Iți mulțămim de încurajare și dechiătrăm că încă suntem p6trunși tot de aceleași idei întru realizarea scopului ce urmărim. Prospectul îl vei primi.

La mai mulți. Acelaș r6spuns.

Abonenții noștri de la Nrul 2077, 2079, 2082, 2092, 2098, 2099, 2103, 2104, 2108, 2109, 2110 și 2111 sunt rugați a ne trimite abonamentul restant.